

TÜRKMENISTANYŇ K A N U N Y

Türkmenistanyň Saýlaw kodeksini tassyklamak we güýje girizmek hakynda

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2013 ý., № 2, 25-nji madda)

1-nji madda. Türkmenistanyň Saýlaw kodeksini tassyklamaly.

2-nji madda. Türkmenistanyň Saýlaw kodeksini 2013-nji ýylyň 1-nji iýulyndan güýje girizmeli.

3-nji madda. Şu Kodeksiň güýje giren gününden başlap, şu aşakdakylary güýjüni ýitiren diýip hasap etmeli:

1) 2005-nji ýylyň 25-nji oktyabrynda kabul edilen "Türkmenistanyň kanunlaryny kabul etmek we güýje girizmek hakynda" Türkmenistanyň Kanunynyň (Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň resmi namalarynyň Ýygındysy, 2005 ý., HM-85):

- 1-nji maddasyny;

- 2-nji we 3-nji maddalaryny "Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlarynyň saýlawlary hakynda" we "Geňeş agzalarynyň saýlawlary hakynda" Türkmenistanyň Kanunlary böleginde;

2) 2005-nji ýylyň 25-nji oktyabrynda kabul edilen "Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlarynyň saýlawlary hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň resmi namalarynyň Ýygındysy, 2005 ý., HM-83);

3) 2008-nji ýylyň 10-njy oktyabrynda täze redaksiýada kabul edilen "Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlarynyň saýlawlary hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2008 ý., № 4, 42-nji madda);

4) 2011-nji ýylyň 21-nji maýynda kabul edilen "Türkmenistanyň Prezidentiniň saýlawlary hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2011 ý., № 2, 37-nji madda);

5) 2011-nji ýylyň 21-nji maýynda kabul edilen "Türkmenistanda Saýlawlary we sala salşyklary geçirmek baradaky Merkezi topar hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2011 ý., № 2, 38-nji madda);

6) 2012-nji ýylyň 31-nji martynda kabul edilen "Halk maslahatlarynyň we Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlary hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2012 ý., № 1, 42-nji madda);

7) 2012-nji ýylyň 4-nji awgustynda kabul edilen "Sala salşyk hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2012 ý., № 3, 63-nji madda);

8) 2012-nji ýylyň 4-nji awgustynda kabul edilen "Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlarynyň saýlawlary hakynda" Türkmenistanyň Kanunyna üýtgetmeler we goşmaçalar girizmek hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2012 ý., № 3, 64-nji madda);

9) 2012-nji ýylyň 19-njy oktyabrynda kabul edilen "Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukuklarynyň kepillikleri hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2012 ý., № 4, 95-nji madda).

**Türkmenistanyň
Prezidenti**

**Gurbanguly
Berdimuhamedow**

Aşgabat şäheri.
2013-nji ýylyň 4-nji maýy.
№ 395-IV.

TÜRKMENISTANYŇ SAÝLAW KODEKSI

Şu Kodeks Türkmenistanyň Prezidentiniň, Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlarynyň, welaýat, welaýat hukukly we döwlet ähmiýetli şäher, etrap, etrap hukukly şäher halk maslahatlarynyň we Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlaryna, sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek bilen bagly gatnaşyklary düzgünleşdirýär hem-de Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlawlarda we sala salşyklarda öz erk-islegini erkin beýan etmegini üpjün edýän kepillikleri belleýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky, 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky we 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda; № 2, ____-nji madda).

I bölüm. Umumy düzgünler

1-nji madda. Saýlaw ulgamynyň esaslary

1. Türkmenistanyň Konstitusiyasyna laýyklykda Türkmenistanyň Prezidentiniň, Türkmenistanyň Mejlisiniň (mundan beýläk – Mejlis) deputatlarynyň, welaýat, welaýat hukukly we döwlet ähmiýetli şäher (mundan beýläk - welaýat), etrap, etrap hukukly şäher (mundan beýläk - etrap, şäher) halk maslahatlarynyň, Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlary we sala salşyklar gizlin ses bermek arkaly ählumumy, deň we göni saýlaw hukugynyň esasynda geçirilýär.

Saýlawlar bäsleşik esasynda geçirilýär.

2. Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň, Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlary bir mandatly saýlaw okruglary boýunça geçirilýär.

3. Sala salşyk (halkyň ses bermegi) - munuň özi Türkmenistanyň raýatlarynyň ses bermek arkaly döwlet häkimiýetini amala aşyrmaga gös-göni gatnaşmagynyň bir görnüşidir.

Döwlet we jemgyýetçilik durmuşyna degişli möhüm meseleleri çözmek üçin ähliahalk we ýerli sala salşyklary geçirilip bilner.

4. Saýlaw we sala salşyk möwsümi (mundan beýläk – saýlaw möwsümi)

Türkmenistanyň Prezidentligine, Mejlisiň deputatlygyna, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalygyna dalaşgärleri we sala salşyklara meseleleri erkin we deňhukukly hödürlemek, aýanlyk we açyklyk, wagyz erkinligi başlangyçlarynda, ähli dalaşgärler üçin deň mümkinçiliklerde amala aşyrylýar.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky, 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky we 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda; № 2, ____-nji madda).

2-nji madda. Saýlawlar we sala salşyklar hakynda Türkmenistanyň kanunçylygy

1. Saýlawlar we sala salşyklar hakynda Türkmenistanyň kanunçylygy Türkmenistanyň Konstitusiyasyna esaslanýar hem-de şu Kodeksden we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryndan ybaratdyr.

2. Eger Türkmenistanyň halkara şertnamalarynda şu Kodeksde göz önünde tutulan kadalarдан başga kadalar bellenen bolsa, onda halkara şertnamalarynyň kadalary ulanylýar.

3-nji madda. Saýlawlary we sala salşyklary geçirmegiň ýörelgeleri

1. Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň, Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlary we sala salşyklar ählumumydyr. Türkmenistanyň on sekiz ýaşy dolan raýatlarynyň saýlamaga we sala salşyklara gatnaşmaga hukugy bardyr.

2. Türkmenistanyň raýatlarynyň millete, teniniň reňkine, jynsyna, gelip çykyşyna, emläk hem wezipe ýagdaýyna, ýaşayan ýerine, diline, dine garaýşyna, syýasy ynam-ygtykadyna ýa-da gaýry ýagdaýlara garamazdan, olaryň saýlamaga, saýlanmaga we sala salşyklara gatnaşmaga hukuklaryny (mundan beýläk - saýlaw hukugy) göni ýa-da gytaklaýyn çäklendirmek gadagan edilýär.

3. Saýlawlara we sala salşyklara kazyýet tarapyndan kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen raýatlar, azatlykdan mahrum edilýän ýerlerinde jeza çekýän adamlar gatnaşmaýarlar. Beýleki halatlarda raýatlaryň saýlaw hukuklarynyň çäklendirilmegine ýol berilmeýär we Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen jogapkärçilige eltýär.

4. Türkmenistanyň raýatlary saýlawlara we sala salşyklara deň esaslarda gatnaşýarlar. Her bir saýlawçynyň ýa-da sala salşyga gatnaşyjynyň (mundan beýläk - saýlawçy) bir sesi bardyr.

5. Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň, Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlary göni saýlawlardyr, olar raýatlar tarapyndan gös-göni saýlanylýarlar.

Türkmenistanyň raýatlary sala salşyga çykarylan meseläniň (meseleleriň) tarapyna ýa-da onuň (olaryň) garşysyna gös-göni ses berýärler.

6. Türkmenistanyň raýatynyň saýlawlara we sala salşyklara gatnaşmagy erkin we meýletindir.

7. Saýlawlarda we sala salşykda ses bermek (mundan beýläk – ses bermek)

gizlidir. Saýlawçylaryň öz erkini beýan edişine gözegçilik etmäge ýol berilmeýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

4-nji madda. Saýlawlary we sala salşyklary bellemek

1. Saýlawlar Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň, Geňeşleriň agzalarynyň ygtyýarlyk möhletiniň tamamlanmagyna azyndan üç aý galanda Mejlis tarapyndan bellenilýär.

Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň, Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlary mart aýynyň soňky ýekşenbesinde geçirilýär.

Türkmenistanyň Konstitusiýasynda we şu Kodeksde bellenen ýagdaýlarda, şeýle hem dolandyryş-çäk bölünişiginiň üýtgemegi, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň möhletinden öň ýatyrylmagy, şeýle hem Mejlisiň deputatynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň we Geňeşiň agzasynyň ygtyýarlyklarynyň möhletinden öň ýatyrylmagy bilen baglylykda, olaryň saýlawlary başga möhletlerde hem geçirilip bilner.

2. Ählihalk sala salşygyny geçirmek barada karary kabul etmek hukugy Mejlise degişlidir.

Ýerli sala salşygyny geçirmek barada karary kabul etmek hukugy degişli Geňeşe degişlidir.

3. Ählihalk sala salşygyny geçirmegiň senesi Türkmenistanyň Prezidenti, ýerli sala salşygy geçirmegiň senesi degişli Geňeş tarapyndan bellenilýär.

4. Saýlawlary we sala salşygy bellemek hakyndaky karar kabul edilen gününden beýläk baş günden gijä goýman köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde resmi taýdan çap edilmäge degişlidir.

5. Türkmenistanda Saýlawlary we sala salşyklary geçirmek boýunça merkezi topar (mundan beýläk - Merkezi saýlaw topary) saýlaw möwsüminiň başlanýandygy hakynda saýlawlar ýa-da ählihalk sala salşyk gününe çenli azyndan ýetmiş gün galanda yglan edýär. Bu habar köpçülikleýin habar beriş serişdeleri arkaly ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

6. Saýlawlar we sala salşyklar adatdan daşary we harby ýagdaýlar düzgüni hereket edýän döwründe geçirilmeýär.

(2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky, 2021-nji ýylyň 13-nji martyndaky, 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky we 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2021 ý., № 1, 25-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda; № 2, ____-nji madda).

5-nji madda. Saýlawlary we sala salşyklary geçirmegi üpjün etmek

1. Saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmegi we olary geçirmegi Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda döredilýän saýlaw we sala salşyk toparlary (mundan beýläk - saýlaw toparlary) üpjün edýärler.

2. Saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmekde we olary geçirmekde

saýlaw toparlary öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde döwlet häkimiýet edaralaryndan we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralaryndan garaşsyzdyrlar.

3. Saýlaw toparlarynyň işine döwlet häkimiýet edaralarynyň we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň, kärhanalaryň, şeýle hem wezipeli adamlaryň hem-de raýatlaryň gatyşmagyna ýol berilmeýär.

4. Saýlawlara taýýarlyk görmekde, olary guramakda we geçirmekde Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda, innowasion sanly tehnologiýalar ulanylyp bilner, bu tehnologiýalaryň ulanylmagynyň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan belgilenilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

6-njy madda. Saýlaw we sala salşyk işleriniň aýanlygy

1. Saýlaw toparlary saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görmek we olary geçirmek işlerini açyk we aýan amala aşyrýarlar.

Saýlaw toparlary öz düzümi, ýerleşýän ýeri we geçirýän işleri hakynda, bellige alnan dalaşgärler, olaryň terjimehalyna degişli maglumatlar we sala salşyga girizilen meseleler, her bir dalaşgär ýa-da sala salşyga girizilen meseleler üçin ses bermegiň netijeleri hem-de saýlawlaryň we sala salşygyň jemleri hakynda ilaty habarly edýärler.

2. Saýlawlara we sala salşyga syn etmegi dalaşgärleriň ynanylan adamlary, milli synçylar, daşary ýurtlaryň, halkara guramalarynyň synçylary (mundan beýläk - daşary ýurt (halkara) synçylary) amala aşyryp bilerler.

3. Döwlet häkimiýet edaralarynyň we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralarynyň ýolbaşçylaryndan, kazylardan, prokurorlardan, saýlaw we teklipleri toparlarynyň agzalaryndan, dalaşgärlerden, dalaşgärleriň ynanylan adamlaryndan başga saýlaw hukugy bar bolan Türkmenistanyň raýaty milli synçy bolup biler.

4. Milli synçylary bellemek hukugy syýasy partiýalara, jemgyýetçilik birleşiklerine, raýatlaryň toparlaryna we dalaşgärlere degişlidir.

Milli synçylary bellemek syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri öz ýerli guramalarynyň mejlislerinde, raýatlar toparlary öz ýygnaclarynda amala aşyrýarlar.

Milli synçy bellemek boýunça raýatlar toparynyň ýygnaçyna saýlaw hukukly raýatlaryň azyndan otuzysy gatnaşsa ol ygtyýarlydyr.

Dalaşgärler öz saýlaw okrugynyň çägendäki saýlaw uçarstoklarynyň her birine bir milli synçyny belläp bilerler, ol baradaky maglumaty degişli saýlaw toparyna berýärler.

Milli synçylar Türkmenistanyň Prezidentiniň saýlawlarynda, ähliahalk sala salşygynda – Merkezi saýlaw toparynda, Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň, Geňşleriň agzalarynyň saýlawlarynda - degişli welaýat hukukly we döwlet ähmiýetli şäher saýlaw toparlarynda (mundan beýläk – welaýat saýlaw topary), ýerli sala salşygynda bolsa – degişli etrapdaky şäher, şäherçe, geňşlik saýlaw toparynda bellige alynýar. Olara bellenen nusgadaky şahsyýetnama

berilýär.

5. Daşary ýurt (halkara) synçylar saýlawlaryň, sala salşygyň bellenen gününden soň Türkmenistanyň Prezidenti, Merkezi saýlaw topary tarapyndan çagyrylyp bilner.

Daşary ýurt (halkara) synçylaryny resmi taýdan bellige almak çakylyk haty bar bolan halatynda Merkezi saýlaw topary tarapyndan amala aşyrylýar. Merkezi saýlaw topary daşary ýurt (halkara) synçysyna bellenen nusgadaky şahsyýetnamany berýär.

Olaryň işi şu Kodeks we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalary bilen düzgünleşdirilýär.

Saýlaw toparlary, döwlet häkimiýet edaralary we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, wezipeli adamlar öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde daşary ýurt (halkara) synçysyna zerur bolan ýardamy berýärler.

Daşary ýurt (halkara) synçysy öz işini özbaşdak we garaşsyz amala aşyrýar. Onuň işi bilen bagly çykdajylary daşary ýurt (halkara) synçysynyň özi ýa-da ony iiberen tarap çekýär.

Daşary ýurt (halkara) synçylarynyň saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görlüşine we olaryň geçirilişine syn etmek bilen baglanyşykly bolmadyk işleri amala aşyrmaga hukuklary ýokdur.

6. Synçylaryň hukuklary olaryň bellige alnan gününden başlanýar we saýlawlaryň ýa-da sala salşygyň netijeleriniň resmi taýdan çap edilen gününden tamamlanýar.

7. Synçylar, dalaşgärleriň ynanylan adamlary:

1) syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, raýatlaryň toparlarynyň wekilleri, dalaşgärler, synçylar, saýlawçylar bilen duşuşmaga;

2) saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görlüşine we olaryň geçirilişine, Türkmenistanyň saýlaw we sala salşyk hakyndaky kanunçylygynyň (mundan beýläk - Türkmenistanyň saýlaw kanunçylygy) berjaý edilişine syn etmäge;

3) Türkmenistanyň saýlaw kanunçylygy, saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görlüşi we olaryň geçirilişi barada öz pikirini aýtmaga;

4) saýlaw toparlarynyň düzümine wekilleri we dalaşgärleri hödürlemek boýunça geçirilýän mejlislerde, ýygnaclarda, dalaşgärleriň saýlawçylar bilen duşuşyklarynda bolmaga;

5) saýlawçylaryň we sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawynyň (mundan beýläk – saýlawçylaryň sanawy) düzülişine syn etmäge hem-de sanaw bilen tanyşmaga;

6) saýlaw toparlarynyň mejlislerinde bolmaga;

7) saýlaw gutulary möhürlenilende bolmaga, öňünden ses berlişine, ses berilýän jaýdan daşarda ses berlişine, saýlawlar we sala salşyk günü saýlaw uçaşogunda ses berlişine syn etmäge;

8) saýlaw we sala salşyk býulletenleriniň (mundan beýläk -saýlaw býulleteni) berlişine syn etmäge;

9) sesleriň sanalyşynda doldurylan ýa-da doldurylmadyk islendik saýlaw býulletenine, şeýle hem saýlaw topary tarapyndan ses bermegiň jemleri hakyndaky teswirnamanyň we beýleki resminamalaryň düzülişine syn etmäge;

10) sesleriň, berlen saýlaw býulletenleriniň, hakyky däl diýlip hasap edilen saýlaw býulletenleriň, ulanylmaz ýaly edilen saýlaw býulletenleriň sanalyşyna syn etmäge;

11) saýlaw toparlarynyň ses bermegiň jemleri baradaky teswirnamalary we ol teswirnamalara goşulan resminamalar bilen tanyşmaga hukuklydyrlar.

8. Synçylaryň, dalaşgärleriň ynanylan adamlarynyň:

- 1) saýlaw býulletenini bermäge;
- 2) saýlawçylaryň ýerine saýlaw býulletenini doldurmaga;
- 3) ses bermegiň gizlinligini bozýan hereketleri etmäge;
- 4) saýlaw býulletenleriniň sanalyşyna gatnaşmaga;
- 5) saýlaw toparlarynyň işine päsgel berýän hereketleri etmäge hukugy ýokdur.

Synçylaryň saýlawlaryň we sala salşyklaryň öň ýanyndaky wagyz işlerini (mundan beýläk - wagyz işleri) geçirmäge hem hukuklary ýokdur.

9. Köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri saýlaw toparlarynyň düzümine wekil hödürlemek boýunça mejlislere we ýygnaqlara, saýlaw toparlarynyň mejlislerine, dalaşgärler hödürlemek boýunça syýasy partiýalaryň mejlislerine, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaqlaryna, sala salşygy geçirmegi teklipe edýän teklipeçi toparlaryň ýygnaqlaryna, dalaşgärleriň saýlawçylar bilen duşuşyklaryna, ses bermäge başlanylmazdan ozal saýlaw gutulary möhürlenende, ses bermegiň barşynda, saýlaw uçaşygunda sesler sanalanda, okrug boýunça saýlawlaryň netijeleri takyklyanylanda hem-de saýlawlaryň ýa-da sala salşygyň umumy jemi jemlenilende bolmaga hukuklydyrlar.

Köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri Merkezi saýlaw toparynda bellige alynýar. Olara bellenen nusgadaky şahsyýetnama berilýär.

Köpçülikleýin habar beriş serişdeleri saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görlişiniň we olaryň geçirilişiniň barşyny beýan edýärler. Saýlaw toparlary, döwlet häkimiýet edaralary we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri olara saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek meseleleri baradaky maglumatlary berýärler.

10. Daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görmegiň we olary geçirmegiň gidişini beýan etmek ygtyýarlyklary Merkezi saýlaw toparynda resmi taýdan bellige alnan gününden başlanýar we saýlawlaryň we sala salşygyň netijeleriniň resmi taýdan çap edilen gününden tamamlanýar.

Merkezi saýlaw topary daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekiline bellenen nusgadaky şahsyýetnamany berýär.

Daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň işi şu Kodeks we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalary bilen düzgünleşdirilýär.

11. Şu Kodeksiň we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalarynyň synçy, dalaşgärleriň ynanylan adamlary, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekili tarapyndan bozulan halatynda degişli saýlaw topary onuň resmi taýdan bellige alynmagyny ýatyryp biler.

12. Synçylary, dalaşgärleriň ynanylan adamlaryny, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekillerini bellemegiň we bellige almagyň tertibini Merkezi saýlaw topary belleýär.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky, 2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky, 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky we 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň

Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy madda; 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda; № 2, ____ -nji madda).

II bölüm. Raýatlaryň saýlaw hukuklarynyň kepillikleri

7-nji madda. Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukugy

Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukugy - munuň özi Türkmenistanyň Konstitusiyasynda we kanunlarynda göz önünde tutulan saýlawlara we sala salşyklara gatnaşmak hukugydyr.

8-nji madda. Saýlaw hukugyny durmuşa geçirmek

1. Saýlaw hukugyny durmuşa geçirmek giň demokratik esasyda erkin we adalatly saýlawlary we sala salşyklary geçirmek arkaly üpjün edilýär.

2. Döwlet häkimiýet edaralaryna we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralaryna saýlawlar hökmanydyr hem-de Türkmenistanyň Konstitusiyasynda we kanunçylygynda belenen möhletlerde geçirilýär.

3. Döwlet raýatlaryň erkini beýan etmeginiň esasynda hem-de Türkmenistanyň kanunçylygyny we umumy ykrar edilen halkara kadalary berjaý etmek bilen döwlet häkimiýet edaralaryna we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralaryna saýlawlaryň yzygiderli geçirilmegini kepillendirýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

9-njy madda. Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukuklarynyň kepillikleri

Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukuklarynyň kepillikleri raýatlaryň saýlawlara we sala salşyklara gatnaşmak hukuklarynyň durmuşa geçirilmegini üpjün edýän, Türkmenistanyň kanunçylygynda belenen guramaçylyk, hukuk we gaýry çärelerdir.

10-njy madda. Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukuklarynyň kepillikleriniň ulgamy

Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukuklarynyň kepillikleriniň ulgamyny kanunçylyk, hukuk, ykdysady, guramaçylyk, habar kepillikleri düzýär.

11-nji madda. Kanunçylyk kepillikleri

Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukuklary Türkmenistanyň Konstitusiyasy, şu Kodeks we saýlaw işine, sala salşyga gatnaşyjylaryň hukuk ýagdaýyny kesgitleýän we Türkmenistanda saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek baradaky gatnaşyklary düzgünleşdirýän Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy

hukuk namalary bilen kepillendirilýär.

12-nji madda. Hukuk kepillikleri

Türkmenistanyň raýatlarynyň saýlaw hukuklarynyň hukuk kepillikleri Türkmenistanyň Konstitusiasynda we kanunlarynda, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalarynda bellenilen raýatlaryň öz erkini, olaryň saýlaw hukuklarynyň goragyny, şol sanda kazyýet goragyny, saýlawly edaralara dalaşgärleriň şahsy eldegrilmesizligini üpjün etmek boýunça raýatlaryň saýlawlara we sala salşyklara netijeli gatnaşmagy üçin şertleri döretmäge gönükdirilen çärelerdir.

13-nji madda. Ykdysady kepillikler

1. Döwlet saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek bilen baglanyşykly çykdaýlary Türkmenistanyň Döwlet býujetiniň serişdeleriniň hasabyna amala aşyrmak arkaly raýatlaryň saýlawlara we sala salşyga gatnaşmagy üçin deň ykdysady we maliýe mümkinçilikleriň berilmegini kepillendirýär.

2. Saýlaw işlerine we sala salşyga gatnaşyjylara Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen esaslarda we tertipde olaryň öz hukuklaryny we ygtyýarlyklaryny amala aşyrmagy bilen baglanyşykly ýeňillikler we çykdaýlaryň öwezini dolmak kepillendirilýär.

14-nji madda. Guramaçylyk kepillikleri

Guramaçylyk kepillikleri saýlaw okruglaryny, saýlaw we sala salşyk uçastoklaryny (mundan beýläk - saýlaw uçastoklary), saýlaw toparlaryny döretmek we olaryň işini üpjün etmek, saýlawçylaryň sanawlaryny düzmek, dalaşgärleri hödürlemek, dalaşgärleri, sala salşygyň meselelerini, synçylary, dalaşgärleriň ynanylan adamlaryny, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekillerini bellige almak, wagyz işlerini geçirmek, ses bermegi guramak we ses bermegiň jemlerini jemlemek boýunça saýlaw toparlary, döwlet edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri, raýatlar toparlary tarapyndan amala aşyrylýan çärelerden, şeýle hem saýlawlary we sala salşyklary guramak bilen baglanyşykly gaýry işlerden ybaratdyr.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

15-nji madda. Habar kepillikleri

1. Saýlaw işleri we sala salşyk aýanlyk we raýatlaryň giňden habarly edilmegi esasynda amala aşyrylýar.

2. Saýlawlaryň we sala salşyklaryň maglumat üpjünçiligi raýatlaryň öz erkini düşünjeli beýan etmegine, saýlawlaryň we sala salşyklaryň aýanlygyna ýardam etjek saýlawçylaryň habarly edilmegini we wagyz işleriniň geçirilmegini öz içine alýar.

3. Saýlaw işiniň we sala salşygyň aýanlygy we açyklygy dalaşgärleriň ynanylan adamlarynyň, synçylaryň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň gatnaşmagy bilen üpjün edilýär.

4. Türkmenistanyň raýatlaryna saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň meseleleri boýunça habar almak we ýaýratmak hukugy kepillendirilýär.

Şu maksat bilen saýlaw toparlary, döwlet edaralary, syýasy partiýalar we jemgyýetçilik birleşikleri, raýatlar, köpçülikleýin habar beriş serişdelerini we habar ýetirmegiň beýleki umumy elýeter usullaryny peýdalanmak hukugyna eýedirler.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

16-njy madda. Halkara kadalaryny berjaý etmek

Türkmenistan dünýä bileleşiginiň doly hukukly subýekti bolmak bilen, saýlawlar we sala salşyklar guralanda halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalaryna esaslanýar.

III bölüm. Saýlaw toparlary

I bap. Umumy düzgünler

17-nji madda. Saýlaw toparlarynyň ulgamy

1. Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň, Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlaryny, sala salşyklary geçirmegi şu aşakdaky saýlaw toparlary guraýarlar:

- 1) Merkezi saýlaw topary;
- 2) welaýatlaryň saýlaw toparlary;
- 3) etraplaryň we etrap hukukly şäherleriň saýlaw toparlary (mundan beýläk - etrap, şäher saýlaw toparlary);
- 4) okrug saýlaw toparlary;
- 5) etrapdaky şäherleriň, şäherçeleriň we geňeşlikleriň saýlaw toparlary;
- 6) uçastok saýlaw toparlary.

2. Saýlaw toparlary öz işini Türkmenistanyň Konstitusiyasyna, şu Kodekse we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda guraýarlar.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

18-nji madda. Saýlaw toparlarynyň düzümine wekilleriniň hödürlenilmegi

1. Saýlaw toparlarynyň düzümine wekiller syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň welaýat, etrap, şäher guramalarynyň mejlislerinde, olaryň ilkinji guramalarynyň, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaclarynda hödürlenilýär.

2. Merkezi saýlaw toparynyň düzümine wekiller şu Kodeksiň 22-nji maddasyna laýyklykda hödürlenilýär.

3. Welaýat, etrap, şäher, okrug saýlaw toparlarynyň düzümine wekiller syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň welaýat, etrap, şäher guramalarynyň mejlislerinde, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaclarynda hödürlenilýär.

4. Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparlarynyň, uçastok saýlaw toparlarynyň düzümine wekiller syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň ilkinji guramalarynyň, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaclarynda hödürlenilýär.

5. Welaýat saýlaw toparynyň düzümine wekil hödürlemek boýunça raýatlaryň ýygnaçyna degişli etrabyň, şäheriň çäginde ýaşayan saýlawçylaryň azyndan ýüzüsi, etrabyň, şäheriň, okrugyň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparynyň düzümine - şol etrabyň, şäheriň, okrugyň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň çäginde ýaşayan saýlawçylaryň azyndan ellisi, uçastok saýlaw toparynyň düzümine bolsa şol saýlaw uçastogynyň çäginde ýaşayan ýa-da işleýän saýlawçylaryň azyndan otuzysy gatnaşsa, ol ygtyýarly hasap edilýär. Ýygnaç gatnaşýanlar bellige alynmaga degişlidir, bellige alyş sanawynda her bir saýlawçynyň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, ýaşayan ýeri görkezilýär.

6. Mejlislerde we ýygnaclarda saýlaw toparlarynyň düzümine hödürlenýänleriň çäklendirilmedik sany ara alnyp maslahatlaşylyp bilner. Saýlaw toparynyň düzümine wekil hödürlenilýän mejlise, ýygnaç gatnaşýan her bir adam hödürlenilýänler hakynda teklipligirizmäge, olaryň ara alnyp maslahatlaşylmagyna gatnaşmaga, olary oňlamaga ýa-da ret etmäge, saýlaw toparynyň düzümine hut özüni hem ara alnyp maslahatlaşmak üçin hödürlemäge haklydyr.

7. Eger syýasy partiýanyň, jemgyýetçilik birleşiginiň degişli guramasynyň mejlisine, ýygnaç gatnaşýanlaryň ýarysyndan köpüsi ýa-da raýatlaryň toparlarynyň ýygnaç gatnaşýjylaryň ýarysyndan köpüsi saýlaw toparynyň düzümine hödürlenilýäniň tarapyna ses berse, onda ol hödürlenilen diýlip hasap edilýär.

8. Ses bermegiň tertibi we ýygnaçyň alnyp barlyşynyň beýleki meseleleri mejlise, ýygnaç gatnaşýjylar tarapyndan kesgitlenilýär.

9. Saýlaw toparynyň düzümine wekil hödürlenilýän mejlisde we ýygnaçda üç wekil hödürlenilip bilner.

10. Saýlaw toparlarynyň düzümini düzmegiň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan bellenilýär.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

19-njy madda. Saýlaw toparlarynyň işini guramak

1. Saýlaw toparynyň başlygy, başlygynyň orunbasary we kätibi degişli toparyň birinji mejlisinde saýlanylýar, bu baradaky habar ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

2. Saýlaw toparynyň birinji mejlisini toparyň iň ýaşuly agzasy açýar we toparyň

başlygy saýlanylýança mejlisi alyp barýar.

3. Saýlaw toparynyň mejlisine toparyň düzüminiň azyndan üçden iki bölegi gatnaşýan bolsa, ol ygtyýarlydyr. Toparyň karary açyk ses bermek arkaly toparyň düzüminiň sesleriniň köplügi bilen kabul edilýär. Toparyň karary bilen ylalaşmaýan agzalaryň aýratyn pikirini aýtmaga haky bardyr, ol ýazmaça görnüşde teswirnamanyň ýanyna goşulýar.

Saýlaw toparynyň agzasynyň aýratyn pikirine ýokarda durýan saýlaw topary tarapyndan seredilýär.

4. Saýlaw toparynyň öz ygtyýarlyklarynyň çäginde kabul eden kararlary döwlet häkimiýet edaralarynyň, ýerli öz-özünü dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň, kärhanalaryň ýerine ýetirmekleri üçin hökmanydyr.

Ýokarda durýan saýlaw toparynyň öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde kabul eden kararlary aşakda durýan saýlaw toparlarynyň ýerine ýetirmegi üçin hökmanydyr.

5. Saýlaw toparlarynyň öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinden çykyp kabul eden kararlary ýokarda durýan saýlaw topary ýa-da kazyýet tarapyndan ýatyrylyp bilner.

6. Saýlaw toparynyň karary boýunça onuň agzalarynyň biri saýlawlara taýýarlyk görülýän we geçirilýän döwründe Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda esasy iş ýerinde önümçilik ýa-da gulluk wezipelerini ýerine ýetirmekden welaýatyň, etrabyň, şäheriň, okrugyň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparynyň agzasy iki aýa çenli, uçastok saýlaw toparynyň agzasy bolsa bir aýa çenli möhlet bilen boşadylyp bilner.

Şu bölegiň birinji tesiminde görkezilen ýagdaýlarda Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda, esasy iş ýerinde önümçilik ýa-da gulluk wezipelerini ýerine ýetirmekden wagtlaýyn boşadylan saýlaw toparynyň agzasynyň iş ýeri (wezipesi) we ortaça zähmet haky saklanýar.

7. Saýlaw toparynyň düzümine girýänleriň islendigi toparyň düzüminden onuň özüniň arzasy boýunça ýa-da saýlaw toparyndaky ygtyýarlyklarynyň ýatyrylmagy, şeýle hem şu Kodeksiň 48-nji we 52-nji maddalarynda görkezilen ýagdaýlaryň ýüze çykmagy bilen boşadylýar.

Saýlaw toparynyň düzümine girýän adamyň ygtyýarlyklaryny ýatyrnak saýlaw toparyny döreden topar tarapyndan amala aşyrylýar.

Şu Kodeksiň düzgünleriniň bozulmagy ýa-da üstüne ýüklenen wezipelerini yzygiderli ýerine ýetirmezligi saýlaw toparynyň agzasynyň ygtyýarlyklaryny ýatyrnak üçin esas bolup durýar. Ygtyýarlyklary ýatyrnak baradaky karar kazyýete şikaýat edilip bilner.

8. Saýlaw toparynyň täze başlygy, başlygynyň orunbasary ýa-da kätibi toparyň mejlisinde saýlanylýar.

9. Saýlaw toparynyň düzümine täze wekil hödürlemek şu Kodeksde bellenen tertipde geçirilýär.

10. Saýlaw toparlarynyň agzalaryna bellenen nusgadaky şahsyýetnama berilýär.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky, 2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky, 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky we 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy

madda; 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda; № 2, ____-nji madda).

20-nji madda. Saýlaw toparlarynyň iş şertleriniň üpjün edilmegi

Döwlet häkimiýet edaralary we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri, edaralar, guramalar, kärhanalar we wezipeli adamlar saýlaw toparlarynyň öz ygtyýarlyklaryny amala aşyrmagyna ýardam etmäge, Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen tertipde olaryň işi üçin zerur bolan jaýlary, enjamlary, ulagy we saýlawlar we sala salşyk bilen baglanyşykly maglumatlary muşdsuz bermäge, saýlaw toparlarynyň öňde goýan meselelerine seretmäge we oňa üç günden gijä goýman jogap bermäge borçludyr.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

II bab. Merkezi saýlaw topary

21-nji madda. Merkezi saýlaw topary

1. Merkezi saýlaw topary öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň we Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlaryny, sala salşyklary geçirmegi guraýar.

2. Merkezi saýlaw toparynyň ygtyýarlyk möhleti baş ýyldyr.

3. Merkezi saýlaw topary ýuridik şahsdyr.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

22-nji madda. Merkezi saýlaw toparyny döretmek

1. Merkezi saýlaw topary Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan Türkmenistanyň raýatlarynyň hataryndan başlykdan, başlygyň orunbasaryndan, kätipden we on iki agzadan ybarat düzümdä döredilýär.

Merkezi saýlaw toparynyň başlygy Mejlis tarapyndan tassyklanylýar.

2. Merkezi saýlaw toparynyň düzümine wekiller Türkmenistanyň Prezidenti, syýasy partiýalar we jemgyýetçilik birleşikleri tarapyndan hödürlenilýär.

3. Merkezi saýlaw toparynyň agzasynyň syýasy partiýalaryň hataryndaky agzalygy şol döwürde wagtlaýyn togtadylýar. Bu kada Merkezi saýlaw toparynyň edarasynyň işgärlerine hem degişlidir.

4. Merkezi saýlaw toparynyň agzasy saýlawly edara dalaşgär görkezilende ýa-da dalaşgäriň ynanylan adamy edilip bellenilende, ol dalaşgär ýa-da ynanylan adam edilip bellige alnan pursadyndan başlap onuň topardaky ygtyýarlyklary togtadylýar.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

23-nji madda. Merkezi saýlaw toparynyň işiniň görnüşü

1. Merkezi saýlaw toparynyň işi mejlisler görnüşinde amala aşyrylýar.
2. Merkezi saýlaw toparynyň mejlisi onuň ygtyýarlygyna degişli meseleleri erkin, açyk ara alyp maslahatlaşmak esasynda geçirilýär.

24-nji madda. Merkezi saýlaw toparynyň mejlisini çagyrmagyň we geçirmegiň tertibi

1. Merkezi saýlaw toparynyň mejlisi onuň başlygy tarapyndan çagyrylýar, şeýle hem Merkezi saýlaw toparynyň başlygy onuň agzalarynyň bellenen sanynyň ýarysyndan köpüsiniň talap etmegi bilen mejlisi çagyrmaga borçludur.
2. Merkezi saýlaw toparynyň mejlisine onuň agzalarynyň bellenen sanynyň azyndan üçden iki bölegi gatnaşýan bolsa, ol ygtyýarlydyr.
3. Merkezi saýlaw toparynyň mejlisine onuň özüniň bellän tertibinde döwlet edaralarynyň we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri, şeýle hem beýleki adamlar çagyrylyp bilner.
4. Merkezi saýlaw toparynyň mejlisi hakyndaky habar ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

25-nji madda. Merkezi saýlaw toparynyň kararlary

1. Merkezi saýlaw toparynyň kararlary açyk ses bermek arkaly sesleriň köplügi esasynda kabul edilýär.
- Merkezi saýlaw toparynyň kararlarynyň Türkmenistanyň çäginde ýerine ýetirilmegi hökmanydyr.
2. Merkezi saýlaw toparynyň kararlary köpçülikleýin habar beriş serişdeleri arkaly ilatyň dykgatyna ýetirilýär.
3. Merkezi saýlaw toparynyň kararlary döwlet bellige alnyşyna degişli däldir.
4. Merkezi saýlaw toparynyň kararlaryna Türkmenistanyň Ýokary kazyýetine şikaýat edilip bilner.

26-njy madda. Merkezi saýlaw toparynyň ygtyýarlyklary

Merkezi saýlaw topary:

- 1) saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görülmegine we geçirilmegine, saýlaw toparlarynyň ulgamyna ýolbaşçylyk edýär;
- 2) Türkmenistanyň saýlaw kanunçylygynyň birmeňzeş ulanylmagyny üpjün edýär;
- 3) öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde kararlary kabul edýär;
- 4) saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek meseleleri boýunça düşündirişleri berýär, gollanmalar çykarýar hem-de okuw maslahatlaryny

geçirýär;

5) saýlaw býulleteniniň, saýlawçylaryň sanawlarynyň, saýlaw toparlarynyň mejlisleriniň teswirnamalarynyň, beýleki saýlaw we sala salşyk resminamalarynyň (mundan beýläk - saýlaw resminamalary), saýlaw toparlarynyň möhürleriniň, saýlaw gutularynyň, ses bermek üçin kabinalaryň nusgalaryny tassyklaýar, saýlaw toparlarynyň möhürleriniň taýýarlanylmagyny üpjün edýär we saýlaw resminamalaryny saklamagyň tertibini belleýär;

6) saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek üçin çykadjylaryň sanawyny düzýär we ony Türkmenistanyň Ministrler Kabinetine hödürleýär;

7) Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligi bilen ylalaşyp, saýlawlary we sala salşyklary maliýeleşdirmegiň tertibini belleýär;

8) saýlaw toparlarynyň jaýlar, aragatnaşyk serişdeleri bilen üpjün edilmegini, hukuk, usulyýet we maglumatlar üpjünçiligini guraýar, saýlaw toparlarynyň zerur maddy-enjamlaýyn serişdeler bilen üpjün edilişine gözegçilik edýär;

9) Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlary boýunça saýlaw okruglaryny olaryň serhetlerini we merkezlerini görkezmek bilen döredýär we köpçülikleýin habar beriş serişdeleri arkaly ilatyň dykgatyna ýetirýär;

10) welaýatlaryň saýlaw toparlaryny, Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynda okrug saýlaw toparlaryny döredýär, olaryň düzümine üýtgetmeler girizýär;

11) Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgärleri hödürlemek boýunça teklipleri toparlary bellige alýar;

12) ähliahk sala salşygyna hödürlenilýän meseläni hem-de ony geçirmek baradaky teklipleri topary bellige alýar;

13) teklipleri toparlary raýatlaryň gol çekýän kagyzçalarynyň blanklary bilen üpjün edýär;

14) Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgärleri we olaryň ynanylan adamlaryny bellige alýar we olara şahsyýetnama gowşurýar;

15) Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgärler hakyndaky habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, dalaşgärleriň terjimehalyna degişli maglumatlar bilen saýlawçylaryň tanşyp bilmekleri üçin ündesuratlarynyň taýýarlanylmagyny üpjün edýär;

16) Türkmenistanyň Prezidentiniň saýlawlarynda, ähliahk sala salşygyna saýlaw býulleteniniň ýazgysyny tassyklaýar we saýlaw býulletenleriniň taýýarlanylmagyny üpjün edýär;

17) Türkmenistanyň Prezidentligine, Mejlisiň deputatlygyna, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň we Geňeşleriň agzalygyna dalaşgärleriň we teklipleri toparlaryň saýlawlar möwsümine deň şertlerde gatnaşyp bilmeklerini, olaryň köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde deň şertlerde çykyş etmek mümkinçiliklerini üpjün edýär;

18) saýlaw toparlarynyň, döwlet häkimiýet edaralarynyň, ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň saýlawlara we sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

19) Türkmenistanyň Prezidentiniň saýlawlarynda, ähliahk sala salşygynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul edýär we olaryň geçirilmegini guraýar;

20) saýlawlary gaýtadan geçirmegi guraýar;

21) Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynyň, ähliahk sala salşygyň netijelerini takyklaýar;

22) Türkmenistanyň saýlanylan Prezidentini, Mejlisiň saýlanylan deputatlaryny bellige alýar we olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar, ähliahk sala salşyklarynda kabul edilen çözgütleri bellige alýar;

23) Türkmenistan boýunça saýlawlaryň we sala salşyklaryň jemini jemleýär, saýlawlaryň we sala salşyklaryň jemleriniň, saýlanylanlar baradaky maglumatlaryň köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilmegini üpjün edýär;

24) saýlaw toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arzalara we şikaýatlara seredýär;

25) Türkmenistanyň daşary ýurtlarda bolýan raýatlarynyň saýlawlara we sala salşyklara gatnaşmagynyň tertibini kesgitleýär;

26) Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň teklipnamasy boýunça Türkmenistanyň daşary ýurt döwletlerindäki diplomatik wekilhanalarynyň (konsullyk edaralarynyň) (mundan beýläk -Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalary) ýanynda ses bermek üçin saýlaw uçastoklaryny döredýär we olary Türkmenistanyň çägendäki etrabyň ýa-da şäheriň saýlaw uçastoklarynyň düzümine girizýär;

27) saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmegiň barşy hakynda ilaty habarly edýär;

28) saýlawlar we sala salşyklar geçirilende daşary ýurt (halkara) synçylaryny, daşary ýurtlaryň köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekillerini bellige alýar, olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

29) saýlawlar we sala salşyklar bir wagtda geçirilende saýlawlar we sala salşyklar boýunça ýeke-täk saýlawçylaryň sanawlaryny, saýlaw toparlaryny, saýlaw uçastoklaryny kesgitleýär;

30) öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde halkara hyzmatdaşlygyny amala aşyrýar;

31) saýlawlary we sala salşyklary guramaçylyk, hukuk we tehniki taýdan üpjün etmek boýunça Merkezi saýlaw toparynyň ýanynda iş toparlaryny döredýär;

32) Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky, 2018-nji ýylyň 9-njy iýunyndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktýabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy madda; 2018 ý., № 2, 43-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

27-nji madda. Merkezi saýlaw toparynyň başlygynyň ygtyýarlyklary

1. Merkezi saýlaw toparynyň başlygy:

1) Merkezi saýlaw toparyna we onuň edarasyna ýolbaşçylyk edýär;

2) Merkezi saýlaw toparynyň mejlislerinde başlyklyk edýär;

3) Merkezi saýlaw toparynyň kararlaryna we onuň mejlisleriniň

teswirnamalaryna gol çekýär;

4) Merkezi saýlaw toparynyň kararlarynyň ýerine ýetirilişine gözegçiligi guraýar;

5) Merkezi saýlaw toparyna Türkmenistanyň Döwlet býujetinden bölünip berilýän maliýe serişdelerine ygtyýar edýär;

6) şu Kodekse we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

2. Merkezi saýlaw toparynyň başlygy gündelik meseleleri çözmek üçin buýruklar çykarýar.

28-nji madda. Merkezi saýlaw toparynyň başlygynyň orunbasarynyň ygtyýarlyklary

Merkezi saýlaw toparynyň başlygynyň orunbasary:

1) saýlawlary we sala salşyklary geçirmek, saýlaw toparlaryny döretmek we olaryň işini guramak bilen baglanyşykly işleri utgaşdyrýar;

2) saýlawlary we sala salşyklary geçirmek üçin bölünip berlen maliýe serişdeleriniň ulanylyşyna gözegçiligi guraýar;

3) Merkezi saýlaw toparynyň başlygynyň tabşyryklaryny ýerine ýetirýär;

4) Merkezi saýlaw toparynyň başlygy ýok mahalynda ýa-da ol öz borçlaryny ýerine ýetirip bilmedik mahalynda Merkezi saýlaw toparynyň karary esasynda ýa-da başlygyň tabşyrmagy boýunça onuň wezipesini ýerine ýetirýär;

5) şu Kodekse we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna we Merkezi saýlaw toparynda borçlaryň paýlanyşyna laýyklykda gaýry ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

29-njy madda. Merkezi saýlaw toparynyň kätibiniň ygtyýarlyklary

Merkezi saýlaw toparynyň kätibi:

1) Merkezi saýlaw toparynyň mejlislerine taýýarlyk görmegi guraýar;

2) Merkezi saýlaw toparynyň işiniň meýilnamalaryny düzmegi guraýar, olaryň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär;

3) Merkezi saýlaw toparynyň kararlaryny we beýleki maglumatlaryny Merkezi saýlaw toparynyň agzalarynyň, saýlaw toparlarynyň, döwlet häkimiýet edaralarynyň, ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň, degişli edaralaryň we guramalaryň, wezipeli adamlaryň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň dykgatyna ýetirýär;

4) Merkezi saýlaw toparynyň mejlisleriniň teswirnamalaryna gol çekýär;

5) Merkezi saýlaw toparynyň başlygynyň tabşyryklaryny ýerine ýetirýär;

6) Merkezi saýlaw toparynda borçlaryň paýlanyşyna laýyklykda beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

30-njy madda. Merkezi saýlaw toparynyň agzasynyň hukuklary we borçlary

1. Merkezi saýlaw toparynyň agzasynyň:

- 1) Merkezi saýlaw toparynyň mejlisinde çykyş etmäge, Merkezi saýlaw toparynyň ygtyýarlyklaryna degişli meseleler boýunça teklipler girizmäge;
- 2) Merkezi saýlaw toparynyň, aşakda durýan saýlaw toparlarynyň saýlawlara we sala salşyklara degişli resminamalary we maglumatlary bilen tanyşmaga;
- 3) Merkezi saýlaw toparynyň degişli meseleler boýunça kararlarynyň ýerine ýetirilişine gözegçilik etmäge;
- 4) Merkezi saýlaw toparynyň kararlaryna laýyklykda gaýry ygtyýarlyklary amala aşyrmaga hukugy bardyr.

2. Merkezi saýlaw toparynyň agzasy:

- 1) Merkezi saýlaw toparynyň kararlaryna laýyklykda Merkezi saýlaw toparynyň seretmegine girizilýän meseleleriň taýýarlanylmagyna gatnaşmaga;
- 2) Merkezi saýlaw toparynyň mejlislerine gatnaşmaga;
- 3) Merkezi saýlaw toparynyň, onuň başlygynyň, başlygyň orunbasarynyň ygtyýarlyklarynyň çäklerinde beren tabşyryklaryny ýerine ýetirmäge;
- 4) Türkmenistanyň kanunçylygynda, Merkezi saýlaw toparynyň kararlarynda bellenen beýleki wezipeleri ýerine ýetirmäge borçludyr.

31-nji madda. Merkezi saýlaw toparynyň işiniň üpjünçiligi

1. Merkezi saýlaw toparynyň işiniň guramaçylyk, hukuk, tehniki, maglumat üpjünçiligi onuň hemişelik hereket edýän edarasy tarapyndan amala aşyrylýar.

Merkezi saýlaw toparynyň edarasynyň gurluşy we işgär sany Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan tassyklanylýar.

2. Merkezi saýlaw toparynyň edarasynyň işi ol hakyndaky Düzgünnama laýyklykda guralýar. Merkezi saýlaw toparynyň edarasy hakynda Düzgünnama Merkezi saýlaw topary tarapyndan tassyklanylýar.

3. Merkezi saýlaw toparynyň edarasynyň işiniň maliýe üpjünçiligi Türkmenistanyň Döwlet býujetiniň serişdeleriniň hasabyna amala aşyrylýar.

(2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

III bap. Welaýat, etrap, şäher, okrug, etrapdaky şäher, şäherçe, geňeşlik, uçastok saýlaw toparlary

(2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

32-nji madda. Saýlaw toparlaryny döretmek

1. Welaýat saýlaw toparlary Merkezi saýlaw topary tarapyndan 9-13 agzadan ybarat düzümde döredilýär.

Etrap, şäher saýlaw toparlary degişli welaýat saýlaw topary tarapyndan 11-15

agzadan ybarat düzüimde döredilýär.

Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynda okrug saýlaw toparlary Merkezi saýlaw topary tarapyndan 9–11 agzadan ybarat düzüimde döredilýär.

Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparlary degişli etrabyň, şäheriň saýlaw topary tarapyndan 7–11 agzadan ybarat düzüimde döredilýär.

Uçastok saýlaw toparlary degişli etrap, şäher saýlaw toparlary tarapyndan 5–15 agzadan ybarat düzüimde döredilýär. Zerur bolan halatlarda uçastok saýlaw toparlary iň az sanda – üç agzadan ybarat düzüimde döredilip bilner.

2. Saýlaw toparynyň düzümi ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

3. Welaýat, etrap, şäher, okrug, etrapdaky şäher, şäherçe, geňeşlik we uçastok saýlaw toparlarynyň ygtyýarlyk möhleti baş ýyldyr.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky, 2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy madda; 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

33-nji madda. Welaýat saýlaw toparynyň ygtyýarlyklary

Welaýat saýlaw topary:

1) şu Kodeksiň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär, saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görülmegini we olaryň geçirilmegini üpjün edýär;

2) welaýat halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlary boýunça saýlaw okruglaryny döredýär;

3) etrap, şäher saýlaw toparlaryny döredýär, olaryň düzümine üýtgetmeler girizýär, etrap, şäher, okrug, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň, uçastok saýlaw toparlarynyň işlerini utgaşdyrýar;

4) saýlaw toparlaryny jaýlar, ulag, aragatnaşyk serişdeleri bilen üpjün etmäge ýardam berýär, saýlawlaryň we sala salşygyň maddy-enjamlaýyn üpjünçiligine degişli beýleki meselelere seredýär;

5) saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek boýunça çykdaýlaryň sanawyny Merkezi saýlaw toparyna berýär;

6) degişli saýlaw toparlarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmek we olary geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

7) welaýat halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda her saýlaw okrugy boýunça saýlaw býulleteniniň ýazgysyny tassyklaýar;

8) saýlaw býulletenlerini taýýarlamakda etrap, şäher, okrug, etrapdaky şäher, şäherçe, geňeşlik saýlaw toparlaryna ýardam berýär, saýlaw resminamalarynyň blanklarynyň taýýarlanylmagyny we saýlaw toparlarynyň şolar bilen üpjün edilmegini guraýar;

9) welaýat halk maslahatynyň agzalygyna hödürlenilen dalaşgärleri bellige alýar, olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar, bellige alnan dalaşgärler, ählihalk sala salşygyna hödürlenip bellige alnan meseleler hakynda habary ilatyň dykgatyna

ýetirýär, welaýat halk maslahatynyň agzalygyna dalaşgärleriň terjimehalyna, sala salşyga degişli maglumatlar bilen saýlawçylaryň tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

10) dalaşgärleriň saýlaw möwsümine deň şertlerde gatnaşyp bilmeklerini üpjün edýär;

11) welaýat halk maslahatynyň agzalygyna dalaşgärleriň ynanylan adamlaryny bellige alýar we olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

12) welaýat halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda her saýlaw okrugy boýunça saýlawlaryň netijelerini takyklaýar;

13) welaýat halk maslahatyna saýlanan agzalara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

14) welaýat boýunça saýlawlaryň, ähliahk sala salşygynyň jemini jemleýär, saýlawlaryň, ähliahk sala salşygynyň jeminiň, welaýat halk maslahatyna saýlanan agzalaryň sanawynyň köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilmegini guraýar;

15) welaýat halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul edýär we onuň geçirilmegini guraýar;

16) welaýat halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda gaýtadan saýlawlary geçirmek hakynda karar kabul edýär we onuň geçirilmegini guraýar;

17) welaýat halk maslahatynyň çykyp giden agzasynyň ýerine saýlawlaryň geçirilmegini guraýar;

18) aşakda durýan saýlaw toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arzalara we şikaýatlara seredýär;

19) saýlaw resminamalarynyň bellenen tertipde saklanylmagyny üpjün edýär;

20) şu Kodeksde bellenen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

(2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktýabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

34-nji madda. Etrap, şäher saýlaw toparynyň ygtyýarlyklary

Etrap, şäher saýlaw topary:

1) şu Kodeksiň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär, saýlawlara, sala salşyklara taýýarlyk görülmegini we olaryň geçirilmegini üpjün edýär;

2) etrap, şäher halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlary boýunça saýlaw okruglaryny döredýär;

3) etrapdaky şäherleriň, şäherçeleriň, geňeşlikleriň saýlaw toparlaryny, saýlaw uçastoklaryny we uçastok saýlaw toparlaryny döredýär, olaryň düzümine üýtgetmeler girizýär we işini utgaşdyrýar;

4) saýlaw toparlaryny jaýlar, ulag, aragatnaşyk serişdeleri bilen üpjün etmäge ýardam berýär, saýlawlaryň, sala salşygyň maddy-enjamlaýyn üpjünçiligine degişli beýleki meselelere seredýär;

5) saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmek we olary geçirmek üçin çykdaýlaryň sanawyny welaýat saýlaw toparyna berýär;

6) etrap, şäher halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda her saýlaw okrugy

boýunça saýlaw býulleteniniň ýazgysyny tassyklaýar, saýlaw resminamalarynyň blanklary, saýlaw býulletenleri bilen uçastok saýlaw toparlarynyň üpjün edilmegini guraýar;

7) degişli saýlaw toparlarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň saýlawlara we sala salşyklara taýýarlyk görmek we olary geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

8) saýlawçylaryň sanawlarynyň düzülişine we olaryň ilatyň dykgatyna ýetirilişine gözegçiligi amala aşyrýar;

9) etrap, şäher halk maslahatynyň agzalygyna hödürlenilen dalaşgärleri bellige alýar, olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar, bellige alnan dalaşgärler, ähliahalk sala salşygyna hödürlenilip bellige alnan meseleler hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, etrap, şäher halk maslahatynyň agzalygyna dalaşgärleriň terjimehalyna, sala salşyga degişli maglumatlar bilen saýlawçylaryň tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

10) dalaşgärleriň saýlaw möwsümüne deň şertlerde gatnaşyp bilmeklerini üpjün edýär;

11) etrap, şäher halk maslahatlarynyň agzalygyna dalaşgärleriň ynanylan adamlaryny bellige alýar we olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

12) ýerine ýetiriji häkimiýetiň ýerli edaralary we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri bilen bilelikde, welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň agzalygyna dalaşgärleriň saýlawçylar bilen duşuşyklaryny guramaga ýardam berýär;

13) etrap, şäher halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda her saýlaw okrugy boýunça saýlawlaryň netijelerini takyklaýar;

14) etrap, şäher halk maslahatyna saýlanan agzalara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

15) etrap, şäher boýunça saýlawlaryň, ähliahalk sala salşygynyň jemini jemleýär, saýlawlaryň jeminiň we etrap, şäher halk maslahatyna saýlanan agzalaryň sanawynyň köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilmegini guraýar;

16) etrap, şäher halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul edýär we onuň geçirilmegini guraýar;

17) etrap, şäher halk maslahatynyň agzalarynyň saýlawlarynda gaýtadan saýlawlary geçirmek hakynda karar kabul edýär we onuň geçirilmegini guraýar;

18) etrap, şäher halk maslahatynyň çykyp giden agzasynyň ýerine saýlawlaryň geçirilmegini guraýar;

19) aşakda durýan saýlaw toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arzalara we şikaýatlara seredýär;

20) saýlaw resminamalarynyň bellenilen tertipde saklanylmagyny üpjün edýär;

21) şu Kodeksde bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

(2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

35-nji madda. Okrug saýlaw toparynyň ygtyýarlyklary

Okrug saýlaw topary:

1) şu Kodeksiň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär, saýlawlara taýýarlyk görülmegini we olaryň geçirilmegini üpjün edýär;

2) Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynda saýlaw okrugsy boýunça saýlaw býulleteniniň ýazgysyny tassyklaýar, saýlaw býulletenleriniň, saýlaw resminamalarynyň blanklarynyň taýýarlanylmagyny hem-de şolar bilen uçastok saýlaw toparlarynyň üpjün edilmegini guraýar;

3) degişli saýlaw toparlarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň saýlawlara taýýarlyk görmek we olary geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

4) saýlawçylaryň sanawlarynyň düzülişine we olaryň ilatyň dykgatyna ýetirilişine gözegçiligi amala aşyrýar;

5) Mejlisiň deputatlygyna hödürlenilen dalaşgärleri bellige alýar, olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar, bellige alnan dalaşgärler hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, dalaşgärleriň terjimehalyna degişli maglumatlar bilen saýlawçylaryň tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

6) Mejlisiň deputatlygyna dalaşgärleriň saýlawlar möwsümine deň şertlerde gatnaşyp bilmeklerini üpjün edýär;

7) Mejlisiň deputatlygyna dalaşgärleriň ynanylan adamlaryny bellige alýar we olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

8) ýerine ýetiriji häkimiýetiň ýerli edaralary we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri bilen bilelikde dalaşgärleriň saýlawçylar bilen duşuşyklaryny guramaga ýardam berýär;

9) saýlaw okrugsy boýunça saýlawlaryň netijelerini takyklaýar;

10) okrug boýunça saýlawlaryň jemini jemleýär, saýlawlaryň jeminiň we Mejlisiň saýlanylan deputaty barada maglumatyň köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilmegini guraýar;

11) Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul edýär we onuň geçirilmegini guraýar;

12) Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynda gaýtadan saýlawlaryň geçirilmegini guraýar;

13) Mejlisiň çykyp giden deputatynyň ýerine saýlawlaryň geçirilmegini guraýar;

14) saýlaw toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arzalara we şikaýatlara seredýär;

15) şu Kodeksde bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

(2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

36-njy madda. Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparynyň ygtyýarlyklary

Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary:

1) şu Kodeksiň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär, saýlawlara, ýerli sala salşyga taýýarlyk görülmegini we olaryň geçirilmegini üpjün edýär;

2) Geňşleriň agzalarynyň saýlawlary boýunça saýlaw okruglaryny döredýär;

3) uçastok saýlaw toparlarynyň işini utgaşdyrýar;

4) uçastok saýlaw toparlarynyň jaýlar, ulag, aragatnaşyk serişdeleri bilen üpjün edilmegine ýardam berýär, saýlawlaryň, ýerli sala salşygyň maddy-enjamlaýyn üpjünçiligine degişli beýleki meselelere seredýär;

5) ýerli sala salşygyna meseleleri hödürleýän teklipleri topary bellige alýar, teklipleri toparyň agzalaryna degişli şahsyýetnamalary berýär we bu topary gol çekilýän kagyzçalaryň blanklary bilen üpjün edýär;

6) ýerli sala salşygyna hödürlenilýän meseleleri şu Kodeksde bellenen tertipde bellige alýar we bellige alnan meseleler hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, raýatlaryň degişli maglumatlar bilen tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

7) uçastok saýlaw toparlarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň saýlawlara, ýerli sala salşyga taýýarlyk görmek we olary geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

8) saýlawçylaryň sanawlarynyň düzülişine we olaryň ilatyň dykgatyna ýetirilişine gözegçilik edýär;

9) Geňşiň agzalygyna dalaşgärleri, ýerli sala salşygyna milli synçylary bellige alýar, olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar, bellige alnan dalaşgärler hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, Geňşiň agzalygyna dalaşgärleriň terjimehalyna, ýerli sala salşyga degişli maglumatlar bilen saýlawçylaryň tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

10) dalaşgärleriň saýlawlar möwsümine deň şertlerde gatnaşyp bilmeklerini üpjün edýär;

11) Geňşiň agzalygyna dalaşgärleriň ynanylan adamlaryny bellige alýar we olara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

12) syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri bilen bilelikde Geňşiň agzalygyna dalaşgärleriň we teklipleri toparlaryň agzalarynyň saýlawçylar bilen duşuşyklaryny guraýar;

13) Geňş agzalarynyň saýlawlarynda her saýlaw okrugy boýunça saýlaw býulleteniniň, ýerli sala salşygyna saýlaw býulleteniniň ýazgysyny tassyklaýar, saýlaw býulletenleriniň, saýlaw resminamalarynyň blanklarynyň taýýarlanylmagyny we şolar bilen uçastok saýlaw toparlarynyň üpjün edilmegini guraýar;

14) Geňş agzalarynyň saýlawlarynda her saýlaw okrugy boýunça saýlawlaryň netijesini takyklaýar;

15) etrapdaky şäher, şäherçe, geňşlik boýunça saýlawlaryň, ýerli sala salşygyň jemini jemleýär, saýlawlaryň, ýerli sala salşygyň jemini we Geňşe saýlanylan agzalaryň sanawyny ilatyň dykgatyna ýetirýär;

16) Geňşe saýlanan agzalara degişli şahsyýetnamalary gowşurýar;

17) Geňş agzalarynyň saýlawlary boýunça gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul edýär we onuň geçirilmegini guraýar;

18) Geňş agzalarynyň saýlawlarynda gaýtadan saýlawlary geçirmek hakynda karar kabul edýär we onuň geçirilmegini guraýar;

- 19) Geňeşiň çykyp giden agzasynyň ýerine saýlawlaryň geçirilmegini guraýar;
 - 20) uçastok saýlaw toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arzalara we şikaýatlara seredýär;
 - 21) saýlaw resminamalarynyň bellenilen tertipde saklanylmagyny üpjün edýär;
 - 22) şu Kodeksde bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.
- (2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

37-nji madda. Uçastok saýlaw toparynyň ygtyýarlyklary

Uçastok saýlaw topary:

- 1) saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek güni, ses bermegiň nirede we haçan geçýändigini hakynda saýlawçylara habar berýär;
 - 2) uçastok boýunça saýlawçylaryň sanawyny düzýär;
 - 3) saýlawçylaryň sanawy bilen saýlawçylaryň tanyşdyrylmagyny guraýar, sanawdaky nätakyklyklar hakyndaky arzalary kabul edýär we olara seredýär, oňa degişli düzedişleri girizmek baradaky meseläni çözüýär;
 - 4) ses beriljek jaýyň we saýlaw gutularynyň taýýarlanylmagyny üpjün edýär;
 - 5) saýlawlar, sala salşygyň güni saýlaw uçastogunda ses bermegi, şeýle hem öňünden ses bermegi, ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi guraýar;
 - 6) saýlaw uçastogunda sesleri sanayar we saýlawlaryň, sala salşygyň jemini jemleýär;
 - 7) saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmek we ses bermegi guramak meselelerine degişli arzalara we şikaýatlara seredýär;
 - 8) şu Kodeksde bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.
- (2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

IV bölüm. Saýlaw okruglary we uçastoklary

38-nji madda. Saýlaw okruglaryny döretmek

1. Türkmenistanyň Prezidentiniň saýlawlarynda Türkmenistanyň çägi bir saýlaw okrugydyr.
2. Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynda Türkmenistanda saýlawçylaryň sany takmynan deň bolan 125 saýlaw okrugy döredilýär.
3. Welaýat halk maslahatlarynyň agzalarynyň saýlawlarynda degişli çäkde saýlawçylaryň sany takmynan deň bolan 40 saýlaw okrugy, etrap, şäher halk maslahatlarynyň agzalarynyň saýlawlarynda bolsa degişli çäkde saýlawçylaryň sany takmynan deň bolan 20 saýlaw okrugy döredilýär.
4. Geňeş agzalarynyň saýlawlarynda degişli çäkde saýlawçylaryň sany takmynan deň bolan 5-15 saýlaw okrugy döredilýär. Şunda 1000-e çenli saýlawçy bolan çäkde 5-6, 1001-den 2000-e çenli saýlawçy bolan çäkde 7-8, 2001-den 4000-e çenli saýlawçy bolan çäkde 9-11, 4000-den köp saýlawçy bolan çäkde bolsa 12-15 saýlaw

okrugy döredilýär. Saýlaw okruglarynyň sany belenilen möçberleriň çäginde degişli Geňeş tarapyndan kesgitlenilýär.

5. Her bir saýlaw okrugynyň saýlawçylarynyň sany degişli saýlawlar boýunça okruglara düşýän saýlawçylaryň ortaça sanynyň on göteriminden, uzak we barmasy kyn ýerlerde bolsa on baş göteriminden geçmeli dälidir.

6. Saýlaw okruglary degişli saýlaw toparlary tarapyndan saýlawlara çenli azyndan ýetmiş gün galanda döredilýär. Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlarynda saýlaw okruglarynyň atlary hem belenilýär. Saýlaw okruglarynyň araçäkleri görkezilen sanaw ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky, 2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy madda; 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

39-njy madda. Saýlaw uçarstoklary

1. Saýlawlarda, sala salşykda ses bermegi geçirmek üçin şäheriň, şäherçäniň, obanyň çägi saýlaw uçarstoklaryna bölünýär.

2. Saýlaw uçarstoklary degişli etrap, şäher saýlaw toparý tarapyndan yzygiderli tertip boýunça belgilenip döredilýär. Saýlaw uçarstoklary saýlawçylaryň ses bermäge gatnaşmagyna amatly bolar ýaly tertipde döredilýär.

3. Harby bölümlerde, uzak we barmasy kyn ýerlerde, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda ýa-da administratiw mejbur ediş, ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryş çäresi ulanylan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde bu edaralaryň ýolbaşçylarynyň teklipnamasy boýunça saýlaw uçarstoklary döredilip bilner.

4. Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň teklipnamasy boýunça Merkezi saýlaw toparý tarapyndan Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda hem saýlaw uçarstoklary döredilip bilner.

Olar Merkezi saýlaw toparýnyň kesgitlän etrabyňnyň ýa-da şäheriniň saýlaw uçarstoklarynyň düzümine girizilýär.

40-njy madda. Saýlaw uçarstoklaryny döretmegiň tertibi

1. Saýlaw uçarstoklary saýlawlara, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli azyndan kyrk baş gün galanda döredilýär. Harby bölümlerde, uzak we barmasy kyn ýerlerde, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryş çäresi ulanylýan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde, Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda saýlaw uçarstoklary saýlawlara, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli azyndan baş gün galanda hem döredilip bilner.

2. Saýlaw uçarstoklary ýigrimiden iki müňe çenli saýlawçý sany bilen döredilýär, käbir halatlarda saýlawçý sany ýigrimiden az bolan saýlaw uçarstoklary hem döredilip bilner.

3. Etrap, şäher, etrapdaky şäher, şäherçe, geňeşlik saýlaw toparý saýlaw

uçastogynyň merkeziniň we ses bermegiň geçiriljek jaýynyň ýerleşýän ýerini görkezmek bilen her bir saýlaw uçastogynyň araçägi hakyndaky habary ilatyň dykgatyna ýetirýär.

(2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

V bölüm. Saýlawçylaryň sanawlary

41-nji madda. Saýlawçylaryň sanawlary we olary düzmegiň tertibi

1. Saýlawçylaryň sanawy her bir saýlaw uçastogy boýunça düzülýär we oňa uçastok saýlaw toparynyň başlygy bilen kätibi tarapyndan gol çekilýär. Uçastok saýlaw topary saýlawçylaryň sanawlaryny düzmek işine jemgyýetçilik wekillerini çekip biler.

Eger-de saýlaw uçastogynyň çäginde birden köp saýlaw okrugsy ýerleşýän bolsa, onda saýlawçylaryň sanawy her bir saýlaw okrugsy boýunça aýratynlykda düzülýär.

2. Ýerine ýetiriji häkimiýetiň ýerli edaralary we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary saýlawçylaryň sanawyny düzmek üçin degişli çäkde ýaşaýan saýlawçylar baradaky zerur maglumatlary uçastok saýlaw toparyna berýärler.

3. Harby bölümlerde bolýan harby gullukçy saýlawçylar, şeýle hem harby gullukçylaryň maşgala agzalary we beýleki saýlawçylar harby bölümleriň ýerleşýän çäginde ýaşaýan bolsalar, saýlawçylaryň sanawy harby bölümleriň serkerdeleriniň berýän maglumatlary esasynda düzülýär. Harby bölümleriň ýerleşýän çäginde daşynda ýaşaýan harby gullukçylar saýlawçylaryň sanawyna ýaşaýan ýeri boýunça umumy esaslarda girizilýär.

4. Şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryş çäresi ulanylýan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde saýlawçylaryň sanawy bu edaralaryň ýolbaşçylarynyň berýän maglumatlary esasynda düzülýär. Şu ýagdaýlarda saýlawçylaryň sanawyna diňe degişli saýlaw uçastogynyň çäginde ýaşaýan raýatlar girizilýär.

5. Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda döredilen saýlaw uçastoklarynda saýlawçylaryň sanawyna Türkmenistanyň daşary ýurtda bolýan raýatlary girizilýär.

6. Saýlawçylaryň familiýalary saýlawçylaryň sanawynda ses bermegi guramak üçin amatly bolan tertipde görkezilýär.

(2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktýabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

42-nji madda. Raýatlary saýlawçylaryň sanawyna girizmegiň tertibi

1. Saýlawçylaryň sanawyna saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli on sekiz ýaşy dolan (saýlawlar, sala salşygyň günü hem), şol saýlaw uçastogynyň çäginde hemişelik ýa-da köplenç (saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli

azyndan soňky üç aýyň dowamynda) ýaşayan we saýlaw hukugy bolan Türkmenistanyň raýatlary girizilýär.

2. Türkmenistanyň saýlaw hukugy bolan raýaty haýsydyr bir sebäbe görä saýlawçylaryň sanawyna girizilmedik bolsa, degişli uçastok saýlaw topary tarapyndan bu saýlawçy saýlawçylaryň goşmaça sanawyna girizilýär.

3. Her bir saýlawçy saýlawçylaryň sanawyna diňe bir saýlaw uçastogyna girizilip bilner.

43-nji madda. Raýatlary saýlawçylaryň sanawy bilen tanyşdyrmak

1. Saýlawçylaryň sanawy saýlaw uçastogyna saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli azyndan on baş gün galandan gijä goýman, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryş çäresi ulanylýan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde, Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda döredilen saýlaw uçastoklarynda bolsa saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli azyndan baş gün galanda tanyşmak üçin goýulýar.

Uçastok saýlaw toparynyň başlygy raýatlaryň saýlawçylaryň sanawyna girizilýän şahsy maglumatlarynyň goraglylygyny üpjün edýär.

2. Sanawa girizilmändigi, nädogry girizilendigi ýa-da sanawdan aýrylandygy barada, şeýle hem sanawda saýlawçy baradaky maglumatlaryň görkezilişinde ýol berlen nätakyklyklar barada şikaýat etmäge her bir raýat hukuklydyr. Şu meseleler baradaky arza uçastok saýlaw topary seredýär, ol arza iki günden gijä goýman, saýlawlaryň, sala salşygyň oň ýanyndaky we saýlawlar, sala salşygyň günü bolsa haýal etmän seretmäge, zerur düzedişleri sanawa girizmäge ýa-da arzaça arzasynyň kanagatlandyrylmandygy baradaky delillendirilen kararyň nusgasyny bermäge borçludyr.

(2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

VI bölüm. Dalaşgärleri hödürlemek we bellige almak

44-nji madda. Dalaşgärleri hödürlemegiň tertibi

1. Dalaşgärleri hödürlemek hukugy saýlawlaryň bellenen gününe çenli bellige alnan syýasy partiýalara, şeýle hem raýatlaryň toparlaryna degişlidir.

2. Türkmenistanda doglan, ýaşy kyrkdan pes bolmadyk, döwlet dilini bilýän, soňky on baş ýylyň dowamynda Türkmenistanda hemişelik ýaşayan hem-de işläp gelýän Türkmenistanyň raýaty Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgär hödürlenilip bilner.

Saýlawlar gününe çenli ýigrimi baş ýaşy dolan we soňky on ýylyň dowamynda Türkmenistanda hemişelik ýaşayan Türkmenistanyň raýaty Mejlisiň deputatlygyna dalaşgär hödürlenilip bilner.

Saýlawlar gününe çenli ýigrimi bir ýaşy dolan we degişli çäkde ýaşayan Türkmenistanyň raýaty welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalygyna

dalaşgär hödürlenilip bilner.

Hödürlenilen wagtyna çenli iş kesilenlik aýyby öz-özünden aýrylmadyk ýa-da kanunda bellenilen tertipde aýrylmadyk adam dalaşgär hödürlenilip bilinmez.

3. Dalaşgärleri hödürlemek saýlawlara altmyş gün galanda başlanyp, otuz gün galanda tamamlanýar.

3¹. Dalaşgär hödürlemek boýunça geçiriljek mejlisler, ýygnaqlar barada önünden degişli saýlaw toparlaryna habar berilmelidir.

4. Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgär hödürlenilýän adam Mejlisiň deputaty bolsa, ol öz-özünü aýyrmak hakynda ýa-da Türkmenistanyň Prezidentligine saýlanylan halatynda deputatlyk ygtyýarlyklaryny bes etmek niýetiniň bardygy hakynda Merkezi saýlaw toparyna ýazmaça habar berýär.

Dalaşgär hödürlenilýän adamyň wezipesi Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda Mejlisiň deputatynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzasynyň mandaty bilen bir ýere sygyşmasa, ol öz-özünü aýyrýandygy hakynda ýa-da saýlanylan halatynda eýeleýän wezipesinden boşamaga niýetiniň bardygy hakynda degişli saýlaw toparyna ýazmaça habar berýär.

5. Dalaşgär özüniň saýlawlarda sese goýulmaga razydygy hakynda degişli saýlaw toparyna ýazmaça habar berýär.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

45-nji madda. Syýasy partiýalar tarapyndan dalaşgärleri hödürlemegiň tertibi

1. Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgärleri syýasy partiýalar özleriniň gurultaýlarynda hödürleýärler.

Mejlisiň deputatlygyna dalaşgärleri syýasy partiýalar özleriniň merkezi, welaýat, etrap, şäher guramalarynyň mejlislerinde (gurultaýlarynda, konferensiýalarynda, umumy ýygnaqlarynda) hödürleýärler.

Welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň agzalygyna dalaşgärleri syýasy partiýalaryň welaýat, etrap, şäher guramalarynyň mejlislerinde hödürleýärler.

Geňeş agzalygyna dalaşgärleri syýasy partiýalaryň etrap, şäher uramalarynyň mejlislerinde, ilkinji guramalarynyň ýygnaqlarynda hödürleýärler.

Syýasy partiýalaryň dalaşgärleri hödürlemek barada bilelikdäki mejlisleri, ýygnaqlary geçirmäge hukuklary bardyr.

2. Syýasy partiýalaryň mejlislerinde we olaryň ilkinji guramalarynyň ýygnaqlarynda dalaşgärlige hödürlenilýänleriň çäklendirilmedik sany ara alnyp maslahatlaşylyp bilner. Dalaşgär hödürlemek boýunça geçirilýän mejlise, ýygnaga gatnaşýan her bir adamyň dalaşgärlige hödürlenilýänler hakynda teklipläp girizmäge, olary ara alyp maslahatlaşmaga gatnaşmaga, olary goldamaga ýa-da ret etmäge, hut özüni hem dalaşgär hödürlemek üçin ara alyp maslahatlaşylmagyny teklipläp etmäge hukuklydyr.

3. Syýasy partiýalar özbaşdak ýa-da bilelikde Türkmenistanyň Prezidentligine

diňe bir dalaşgär hödürläp bilýärler.

Syýasy partiýalar degişli guramalarynyň mejlislerinde, ýygnaclarynda Mejlisiň deputatlygyna, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalygyna birnäçe dalaşgär, ýöne her saýlaw okrugy üçin diňe bir dalaşgär hödürläp bilýärler.

Dalaşgäri bilelikde hödürlän syýasy partiýalaryň soňra şol okruğa özbaşdak dalaşgär hödürlemäge hukugy ýokdur.

4. Eger syýasy partiýalaryň degişli guramasynyň mejlisine, olaryň ilkinji guramasynyň ýygnaçyna gatnaşýanlaryň ýarysyndan köpüsi dalaşgärlige hödürlenilýäniň tarapyňa ses berse, ol dalaşgär hödürlenilen diýlip hasap edilýär.

5. Dalaşgär hödürlemek hakyndaky karar açyk ýa-da gizlin ses bermek arkaly kabul edilýär. Ses bermegiň görnüşini we mejlisi, ýygnaçy alyp barmagyň beýleki meselelerini mejlise, ýygnaçy gatnaşýanlar kesgitleýär.

Ses bermegiň tertibini Merkezi saýlaw topary kesgitleýär.

6. Dalaşgär hödürlemek barada syýasy partiýalaryň guramasynyň mejlisiniň ýa-da birnäçe guramalaryň bilelikdäki mejlisiniň, olaryň ilkinji guramalarynyň ýygnaçynyň karary iki gününň dowamynda, ýöne dalaşgär hödürlemek möhletiniň gutarýan gününüň yzyndan gelýän iş gününden gijä goýman, degişli saýlaw toparyna berilýär.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky, 2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

46-njy madda. Raýatlar toparlary tarapyndan Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgärleri hödürlemegiň tertibi

1. Raýatlar toparlary tarapyndan Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgär hödürlenilende ol saýlawçylaryň azyndan on münüsiniň goly bilen gollanylmalydyr. Şunda Türkmenistandaky etraplaryň we etrap hukukly şäherleriň üçden biriniň her birinden gollaryň sany azyndan üç ýüz bolmalydyr.

2. Gollary ýygnamak hödürlenilýän dalaşgäriň teklipleri topar tarapyndan guralýar.

Teklipçi toparnyň düzümi Türkmenistanyň saýlaw hukugy bolan raýatlarynyň ellisinden az bolmaly däldir.

3. Merkezi saýlaw topary teklipleri toparnyň ýolbaşçysy we agzalary tarapyndan gol çekilen we olaryň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, ýaşayan ýeri, şeýle hem toparnyň ýerleşýän ýeri görkezilen bellige almak baradaky arzasynyň gelip gowşan gününden başlap üç günden gijä galman bu topary bellige alýar we onuň her bir agzasyna degişli şahsyýetnama berýär.

Teklipçi toparnyň bellige almak baradaky arzasy saýlawlar gününe çenli ýetmiş gün galandan başlap berilýär.

4. Gollar diňe Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň arasyndan ýygnaçlyp bilner. Saýlawçylaryň gollaryny ýygnamak saýlawçylaryň işleýän, gulluk edýän, okaýan, ýaşayan ýerlerinde, saýlawlaryň ön ýanynda geçirilýän çärelerde, şeýle hem gollaryň ýygnaçlymagy kanun bilen gadagan edilmedik beýleki ýerlerde geçirilýär.

Ýuridik şahslaryň ýa-da olaryň şahamçalarynyň we wekillikleriniň administrasiýalarynyň gollaryň ýygnaýmagyna gatnaşmagyna, şonuň ýaly-da gollary ýygnaýmagyň barşynda mejbur edilmegine we goluň çekilmegi üçin saýlawçylara hak-heşdegiň ýa-da gollaryň ýygnaýmagyna päsgel berilmegine ýol berilmeýär. Bu gadaganlyklaryň gödek ýa-da birnäçe gezek bozulmagy degişli saýlaw topar ýa-da kazyýet tarapyndan ýygnaýan gollary hakyky däl diýip ykrar etmek we (ýa-da) dalaşgäri bellige almakdan boýun gaçyrmak üçin esas bolýar.

5. Saýlawçylaryň gollaryny ýygnaýmak hukugy dalaşgäri hödürleýän teklipleriň toparýň agzalaryna degişlidir.

6. Dalaşgäri goldamak üçin her bir gol çekilýän kagyžçada dalaşgäriň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, işleýän ýeri, eýeleýän wezipesi (käri) görkezilmelidir.

7. Gol çekilýän kagyžçada saýlawçynyň familiýasy, ady we atasynyň ady, ýaşayan ýeriniň salgysy, doglan ýyly (on sekiz ýaşdaky - muňa goşmaça edip doglan günü we aýy), gol çeken senesi görkezilýär. Saýlawçy diňe bir dalaşgäri goldap gol çekmäge haklydyr.

8. Her bir gol çekilýän kagyžçada gol ýygnaýan adamyň gollary özüniň ýygnaýmagy we bu maglumatyň hakykydygy hakyndaky maglumat goşulmalydyr, şeýle hem gol ýygnaýan adamyň familiýasy, ady we atasynyň ady, pasportynyň ýa-da şahsyýetini tassyklaýan başga resminamasynyň belgisi, öz goly, şeýle hem gol ýygnaýan şäheriň, şäherçäniň, obanyň ady görkezilmelidir.

9. Gol çekilýän kagyžçalaryň blanklary Merkezi saýlaw topary tarapyndan bellenen nusga laýyklykda taýýarlanylýar. Merkezi saýlaw topary teklipleriň toparýň resmi ýüztutmasyna görä iki günün dowamynda gol çekilýän kagyžçalaryň blanklaryny teklipleriň toparýň wekiline berýär.

10. Gol ýygnaýan bilen meşgullanýan teklipleriň toparýň agzalary gol çekilip doldurylan kagyžçalary degişli etrabyň, şäheriň saýlaw toparyna tabşyryrlar. Bu saýlaw topary baş günün dowamynda gol çekilýän kagyžçalardaky gollaryň hakykylygyny barlaýar hem-de barlagyň netijenasyny goşup gol çekilýän kagyžçalary tabşyran teklipleriň toparýň agzasyna yzyna gaýtaryp berýär.

Etrabyň, şäheriň saýlaw topary gollaryň hakykylygynyň barlagyny degişli gulluklary we hünärmenleri çekmek bilen amala aşyrýar. Barlaga ähli berlen gollar ýa-da ol gollaryň tötänleýin saýlamak (bije atmak) arkaly seçilip alnan bölegi degişli bolup biler.

Teklipleriň topar gol çekilen kagyžçalary dalaşgäri goldamak üçin gollary ýygnaýan boýunça kitapça görnüşinde tikilen we sahypalary belgilenip doldurylan gol çekilýän kagyžçalary jemläp saýlawlar gününe çenli otuz günden gijä galman Merkezi saýlaw toparyna berýär. Merkezi saýlaw topary gol çekilýän kagyžçalary kabul edende olary öz möhri bilen tassyklaýar we saýlawçylaryň gollarynyň sanyny, kabul edilen senesini we wagtyňy görkezmek bilen gol çekilýän kagyžçalaryň kabul edilendigi hakynda tassyknama berýär. Tassyknamada Merkezi saýlaw toparynyň we teklipleriň toparýň wekilleri gol çekýärler.

11. Eger gollaryň hakykylygynyň barlagynyň netijesinde ýygnaýan gollaryň iki göteriminden köpüsiniň hakyky däldegi ýüze çykarylsa, dalaşgär hödürülenilýäni bellige almakdan ýüz dönderilýär.

12. Şular hakyky däl gollar hasaplanylýar:

- galplaşdyrylan gollar (ýok şahslaryň adyndan çekilen gollar);
- bir adam tarapyndan birnäçe adamyň adyndan ýa-da bir adamyň başga bir adamyň adyndan çekilen gollar;
- saýlaw hukugy bolmadyk adamlaryň gollary;
- gol çekilýän kagyzçada hakyky däl maglumatlar görkezilen saýlawçylaryň gollary;
- saýlawçylaryň dalaşgär hödürlemeginiň bellenen möhletinden ön çeken gollary;
- saýlawçylaryň şu Kodeksde talap edilýän bir ýa-da birnäçe maglumatlarynyň bolmazlygynda çekilen gollar;
- gol çekilýän kagyzçadaky degişli çäkke ýaşamaýan saýlawçylaryň gollary;
- gol çekilýän kagyzçadaky maglumatlar el bilen ýazylmadyk ýa-da galam bilen ýazylan bolsa, şeýle hem gol çekilen senede saýlawçylaryň özi tarapyndan çekilmedik gollar;
- teklipleri toparyň agzasy bolmadyk adam tarapyndan ýygňalan ýa-da eger teklipleri toparyň agzasy tarapyndan gol çekilmedik ýa-da gollary ýygňamadyk başga bir agza tarapyndan gol çekilen gol çekilýän kagyzçadaky saýlawçylaryň ähli gollary.

13. Gollaryň barlagynyň geçirilmeginiň her bir ýagdaýy hakynda dalaşgärlige hödürlenilýänleriň hemmesine habar berilmelidir. Gollaryň barlagy geçirilende dalaşgärler ýa-da olaryň teklipleri toparynyň wekilleri gatnaşmaga haklydyrlar. Gol çekilýän kagyzçalardaky, ýöne gol çekilmeli kagyzçalar saýlaw toparyna berilmezinden ön dalaşgärlige hödürlenilýänler, teklipleri toparyň wekilleri tarapyndan ýüze çykarylan (üsti çyzylan) gollar, eger bu olar tarapyndan ýörite bellenilse, barlanylmaga we hasaba alynmaga degişli däldir.

14. Eger şu maddada göz önünde tutulan talaplar berjaý edilmese, gol çekilen kagyzça hakyky däl diýlip hasap edilýär.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda).

47-nji madda. Raýatlar toparlary tarapyndan Mejlisiň deputatlygyna, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalygyna dalaşgärleri hödürlemeginiň tertibi

1. Mejlisiň deputatlygyna, welaýat halk maslahatynyň agzalygyna dalaşgärleri hödürlemek boýunça raýatlaryň toparynyň ýygňagyna degişli saýlaw okrugynyň çäginde ýaşayan saýlawçylaryň azyndan iki ýüzüsi, etrap, şäher halk maslahatynyň agzalygyna dalaşgärleri hödürlemek boýunça raýatlaryň toparynyň ýygňagyna degişli saýlaw okrugynyň çäginde ýaşayan saýlawçylaryň azyndan bir ýüzüsi, Geňeşiň agzalygyna dalaşgärleri hödürlemek boýunça raýatlaryň toparynyň ýygňagyna bolsa degişli saýlaw okrugynyň çäginde ýaşayan saýlawçylaryň azyndan ellisi gatnaşsa, ol ygtyýarly hasap edilýär.

Her bir saýlawçy raýatlaryň toparynyň diňe bir ýygňagyna gatnaşyp biler, bu düzgün şol bir derejedäki wekilçilikli edara agzalyga dalaşgär hödürlemek boýunça geçirilýän ýygňaklara degişlidir.

Ýygňaga gatnaşýanlar bellige alynmaga degişlidir, bellige alyş sanawynda her

bir saýlawçynyň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, ýaşayan ýeri görkezilýär. Her bir saýlawçy bellige alyş sanawynda gol çekýär.

2. Ýygnaklarda dalaşgärlige hödürlenilýänleriň çäklendirilmedik sany ara alnyp maslahatlaşylyp bilner. Ýygnaga gatnaşýan her bir adamyň dalaşgärlige hödürlenilýänler hakynda tekliplip girizmäge, olaryň ara alnyp maslahatlaşylmagyna gatnaşmaga, olary oňlamaga ýa-da ret etmäge, hut özüni hem dalaşgärlige hödürlemek üçin ara alnyp maslahatlaşylmagyny tekliplip etmäge hukuklydyr.

3. Raýatlaryň toparynyň her bir ýygnagy degişli saýlaw okrugyna Mejlisiň deputatlygyna, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalygyna diňe bir dalaşgär hödürlep biler.

4. Raýatlaryň toparynyň ýygnagyna gatnaşýanlaryň ýarysyndan köpüsi dalaşgärlige hödürlenilýäniň tarapyna ses berse, ol dalaşgär hödürlenilen diýlip hasap edilýär.

Dalaşgäri hödürlemek hakyndaky karar aýyk ýa-da gizlin ses bermek arkaly kabul edilýär. Ses bermegiň görnüşini we ýygnagyň alnyp barlyşynyň beýleki meseleleri ýygnaga gatnaşýanlar tarapyndan kesgitlenilýär.

Ses bermegiň tertibini Merkezi saýlaw topary kesgitleýär.

Mejlisiň deputatlygyna, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalygyna dalaşgäriň hödürlenilendigi hakynda teswirnama düzülýär. Ýygnagyň teswirnamasynyň ýanyna oňa gatnaşanlaryň sanawyny goşup, iki günün dowamynda, ýöne dalaşgär hödürlemek möhletiniň gutaran gününüň yzyndan gelýän iş gününden gijä galynman, degişli okrugyň, welaýatyň, etrabyň, şäheriň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparyna gowşurylýar. Dalaşgär hödürlenilendigi hakyndaky karar barada dalaşgäre hem şol möhletiň dowamynda habar berilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

48-nji madda. Dalaşgärleriň bellige alynmagy

1. Türkmenistanyň Prezidentligine dalaşgärleri Merkezi saýlaw topary, Mejlisiň deputatlygyna dalaşgärleri - degişli okrug saýlaw topary, welaýat, etrap, şäher halk maslahatyna agzalyga dalaşgärleri degişli welaýatyň, etrabyň, şäheriň, Geňeşiň agzalygyna dalaşgärleri bolsa etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary bellige alýar. Bellige almak saýlawlara elli gün galanda başlanýar we saýlawlara ýigrimi baş gün galanda tamamlanýar.

2. Dalaşgärleri bellige almak hakyndaky karar gurultaýlaryň, mejlisleriň, ýygnaklaryň dalaşgärleri hödürlemek baradaky teswirnamalary, tekliplip toparyň gol çekilýän kagyzçalary we dalaşgärleriň sese goýulmaga razydygy baradaky arzalary bar bolan mahalynda kabul edilýär.

3. Merkezi saýlaw topary, okrugyň, welaýatyň, etrabyň, şäheriň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary degişli dalaşgärleriň bellige alnandygy hakynda teswirnama düzýär, bu teswirnama dalaşgärleriň razylyk arzalary bilen bilelikde degişli saýlaw toparynda saklanylýar.

4. Saýlaw topary şu Kodeksiň talaplary berjaý edilip hödürlenen dalaşgärleriň hemmesini bellige almaga borçludur. Bellige almakdan ýüz dönderilendigi barada

ýokarda durýan saýlaw toparyna ýa-da kazyýete üç gün möhletde şikáyat edilip bilner, şikáyata üç günden gijä goýulman seredilmelidir.

5. Dalaşgärlige hödürlenen her bir adam diňe bir saýlaw okrugynda dalaşgärlige bellige alnyp bilner. Dalaşgäre degişli şahsyýetnama berilýär.

6. Dalaşgär haýsydyr bir saýlaw toparynyň düzümine girýän bolsa, bellige alnan pursadyndan başlap onuň topardaky ygtyýarlyklary togtadylýar ýa-da synçy bolsa, ol bellige alnan pursadyndan toparyň düzüminden çykarylan ýa-da synçynyň ygtyýarlyklary bes edilen diýlip hasap edilýär.

7. Degişli saýlaw topary dalaşgärleriň bellige alnandygy hakyndaky habary olar bellige alnandan soň başilenji günden gijä goýman ilatyň dykgatyna ýetirýär, habarda dalaşgärleriň her biriniň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan ýyly we ýeri, işleýän ýeri, eýeleýän wezipesi (käri) we ýaşaýan ýeri görkezilýär.

(2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

49-njy madda. Dalaşgäriň öz-özünü dalaşgärlikden aýyrmagy

1. Dalaşgär öz-özünü saýlawlara çenli dalaşgärlikden islendik wagt aýyrmaga hukuklydyr, munuň üçin ol bu barada ýazmaça arza bilen özüni bellige alan saýlaw toparyna ýüz tutýar.

2. Degişli saýlaw topary dalaşgäriň öz-özünü dalaşgärlikden aýyrandygyny saýlawçylaryň dykgatyna ýetirýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

50-nji madda. Çykyp giden dalaşgäriň ýerine dalaşgär hödürlemegiň tertibi

1. Dalaşgärleri hödürlemegiň möhleti tamamlanandan soň dalaşgärler çykyp giden halatynda ýa-da saýlaw okrugynda diňe bir dalaşgär galan bolsa, degişli saýlaw topary täze dalaşgärleri hödürlemek teklibi bilen syýasy partiýalaryň guramalaryna, şeýle hem okrugyň saýlawçylaryna ýüzlenýär.

2. Dalaşgärler saýlawlara ýigrimi günden az wagt galanda çykyp gidende, degişli saýlaw okrugynda saýlawlar bellenen saýlawlardan soň iki aý möhletde geçirilýär.

3. Çykyp giden dalaşgärleriň ýerine dalaşgärleri hödürlemek şu Kodeksde bellenen tertipde geçirilýär.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda).

VI¹ bölümi Türkmenistanyň 16.03.2023 ý. № 541-VI Kanuny esasynda aýyrylan.

VII bölüm. Dalaşgärleriň işiniň kepillendirilmegi

51-nji madda. Dalaşgärleriň hukuklary

1. Dalaşgärleriň bellige alnan pursadyndan beýläk saýlawlaryň ön ýanynda geçirilýän mejlislerde, ýygnaclarda, köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çykyş etmäge deň hukuklary bardyr.

2. Döwlet häkimiýet edaralary we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralary, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň wezipeli adamlary saýlawlar bilen baglanyşykly zerur maglumatlary almakda dalaşgärlere ýardam bermäge borçludylar.

3. Değişli saýlaw toparynyň karary esasynda dalaşgärler saýlawlaryň ön ýanyndaky möwsüme gatnaşmak üçin Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda ortaça iş hakyny saklamak bilen önümçilik ýa-da gulluk wezipelerini ýerine ýetirmekden boşadylyp bilner.

4. Dalaşgärleriň saýlawlaryň ön ýanyndaky möwsümi alyp barmak üçin öz gulluk ýagdaýyny peýdalanmagyna ýol berilmeýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

52-nji madda. Dalaşgäriň ynanylan adamlary

1. Türkmenistanyň Prezidentligine her bir dalaşgäriň her etrapda, etrap hukukly şäherde üçe çenli, Mejlisiň deputatlygyna, welaýat, etrap, şäher halk maslahatyna agzalyga her bir dalaşgäriň bäşe çenli, Geňeş agzalygyna her bir dalaşgäriň bolsa üçe çenli ynanylan adamy bolup biler. Olar saýlaw möwsümini geçirmekde dalaşgäre kömek berýärler, onuň saýlanmagy ugrunda wagyz işini alyp barýarlar, döwlet häkimiýet edaralary, welaýat halk maslahatlary we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri, saýlawçylar bilen özara gatnaşyklarynda, şeýle hem saýlaw toparlarynda onuň bähbidini arýarlar.

2. Dalaşgär bellige alnandan soň ol öz islegine görä ynanylan adamlaryny kesgitleýär we olary bellige almak üçin değişli saýlaw toparyna olar hakynda habar berýär. Ynanylan adamlar bellige alnandan soň, olara şahsyýetnama berilýär. Dalaşgär saýlawlara çenli islendik wagt ynanylan adamlaryny çalyşmaga hukuklydyr. Ynanylan adam hem islendik wagt öz ygtyýarlyklaryny tabşyryp biler.

3. Saýlaw toparynyň agzasy ynanylan adam bolup bilmez.

4. Ynanylan adamlaryň ygtyýarlyklary saýlawlaryň jemi jemlenilenden soň tamamlanýar.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

VIII bölüm. Sala salşygyň meseleleri

53-nji madda. Ählihalk sala salşygyň meseleleri

1. Ählihalk sala salşygy Türkmenistanyň bütin çäginde geçirilýär.

2. Şu meseleler ählihalk sala salşygynda seredilip bilner:

1) kanunyň kabul edilmegi;

2) hereket edýän kanunyň ýa-da onuň aýry-aýry düzgünleriniň üýtgedilmegi ýa-da ýatyrylmagy;

3) kanunlaryň we beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň esasy mazmunyny kesgitleýän çözgüdiň kabul edilmegi.

3. Türkmenistanyň Döwlet serhedi we onuň dolandyryş-çäk birlikleriniň araçäkleri hakynda; Türkmenistanyň goranmagyny we howpsuzlygyny üpjün etmek hakynda; jemgyýetçilik tertibini goramak, raýatlaryň saglygyny we howpsuzlygyny goramak boýunça adatdan daşary we gaýragoýulmasyz çäreleri kabul etmek hakynda; wezipeli adamlary wezipä bellemek we wezipeden boşatmak bilen baglanyşykly meseleler; Türkmenistanyň halkara şertnamalaryndan gelip çykýan borçnamalary ýerine ýetirmäge degişli meseleler ählihalk sala salşygynda seredilip bilinmez.

54-nji madda. Ýerli sala salşygyň meseleleri

1. Ýerli sala salşyk degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň ýa-da geňeşligiň çäginde geçirilýär.

2. Şu meseleler ýerli sala salşygynda seredilip bilner:

1) Geňeşiň kararyny üýtgetmek ýa-da ýatyrmak hakynda;

2) ýerli ähmiýetli has möhüm meseleler boýunça kararlar kabul etmek hakynda.

3. Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň ýa-da obanyň araçäkleri hakynda; jemgyýetçilik tertibini goramak, raýatlaryň saglygyny we howpsuzlygyny goramak boýunça adatdan daşary we gaýragoýulmasyz çäreleri kabul etmek hakynda; Geňeşiň wezipeli adamlaryny wezipä bellemek ýa-da saýlamak we wezipeden boşatmak hakyndaky meselelere ýerli sala salşygynda seredilip bilinmez.

55-nji madda. Sala salşygy geçirmegiň teklipl edilmegi

1. Ählihalk sala salşygyny geçirmegi teklipl etmek hukugy Mejlise, Türkmenistanyň raýatlaryna degişlidir.

Ýerli sala salşygy geçirmegi teklipl etmek hukugy Geňeşlere, degişli dolandyryş-çäk birliginiň raýatlaryna degişlidir.

2. Ählihalk sala salşygyny geçirmegi Mejlisiň deputatlarynyň umumy sanynyň azyndan üçden iki bölegi ýa-da Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň azyndan iki ýüz elli münüsi teklipl edip biler.

Ýerli sala salşygyny geçirmegi Geňeş ýa-da degişli dolandyryş-çäk birliginiň çäginde ýaşaýan Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň azyndan dördten bir bölegi teklipl edip biler.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

56-njy madda. Raýatlar tarapyndan sala salşygy geçirmegiň teklipl edilmegi

1. Raýatlar tarapyndan ählihalk sala salşygyny geçirmek teklipl edilende ol Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň azyndan iki ýüz elli münüsiniň goly

bilen goldanylmalydyr.

Raýatlar tarapyndan ýerli sala salşygy geçirmek teklipe edilende ol degişli dolandyrys-çäkde ýaşayan Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň azyndan dördten bir böleginiň goly bilen goldanylmalydyr.

2. Gollary ýygnamak teklipe topar tarapyndan guralýar.

Ählhalk sala salşygyny geçirmegi teklipe edýän teklipe topanyň düzümi Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň ýüzüsinden, ýerli sala salşygy geçirmegi teklipe edýän teklipe topanyň düzümi bolsa, Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň onusyndan az bolmaly däldir.

3. Merkezi saýlaw topar teklipe topanyň ýolbaşçysy we agzalary tarapyndan gol çekilen we olaryň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, ýaşayan ýeri, şeýle hem topanyň ýerleşýän ýeri görkezilen bellige almak baradaky arzasynyň gelip gowşan gününden başlap on günden gijä galman ählhalk sala salşygyna hödürlenilýän meseläni we bu topar bellige alýar we topanyň her bir agzasyna degişli şahsyýetnama berýär.

Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topar hem ýerli sala salşyga hödürlenilýän meseläni we teklipe topar şu bölegiň birinji tesiminde bellenen tertipde bellige alýar we topanyň her bir agzasyna degişli şahsyýetnama berýär.

4. Teklipe topar bellige almagyň tertibi, sala salşyga hödürlenilýän mesele we gol çekilen kagyžçalaryň iberilmeli salgysy hakyndaky habar köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

5. Eger-de şu Kodeksiň talaplary bozulan ýagdaýynda hödürlenilýän meseläni we teklipe topar bellige almakdan ýüz dönderilip bilner.

6. Bellige almakdan ýüz dönderilende sala salşygyň teklipe topar kazyýete şikaýat edip biler.

57-nji madda. Gollary ýygnamagyň tertibi we möhletleri

1. Raýatlaryň gollaryny ýygnamak hukugy teklipe topanyň agzalaryna degişlidir.

2. Gollar diňe Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň arasyndan ýygналyp bilner. Gollary ýygnamak raýatlaryň işleýän, gulluk edýän, okaýan, ýaşayan ýerlerinde, geçirilýän çärelerde, şeýle hem gollaryň ýygналmagy kanun bilen gadagan edilmedik beýleki ýerlerde geçirilýär.

Ýuridik şahslaryň ýa-da olaryň şahamçalarynyň we wekillikleriniň administrasiýalarynyň gollaryň ýygналmagyna gatnaşmagyna, şonuň ýaly-da gollary ýygnamagyň barşynda mejbur edilmegine we goluň çekilmegi üçin raýatlara hak-heşdegiň berilmegine ýa-da gollaryň ýygналmagyna päsgel berilmegine ýol berilmeýär. Bu gadaganlyklaryň gödek ýa-da birnäçe gezek bozulmagy teklipe topar bellige alan saýlaw topar ýa-da kazyýet tarapyndan şol ýygналan gollary hakyky däl diýip ykrar etmek üçin esas bolýar.

3. Teklibi goldamak üçin her bir gol çekilýän kagyžçada sala salşygyna hödürlenilýän mesele görkezilmelidir.

4. Raýat gol çekilýän kagyžça gol çekip, şu aşakdaky maglumatlary: öz familiýasyny, adyny we atasynyň adyny, ýaşayan ýeriniň salgysyny, doglan ýylyny

(on sekiz ýaşdakylar - muňa goşmaça edip doglan gününü we aýyny), gol çeken senesini görkezýär.

Her bir raýat diňe bir gezek gol çekilýän kagyzça gol çekmäge haklydyr.

5. Her bir gol çekilýän kagyzçada gol ýygnaýan adamyň gollary özüniň ýygnyndygy we bu maglumatyň hakykydygy hakyndaky maglumat ýazylmalydyr, şeýle hem gol ýygnaýan adamyň familiýasy, ady we atasynyň ady, pasportynyň ýa-da şahsyýetini tassyklaýan başga resminamasynyň belgisi, öz goly, şeýle hem gol ýygnaýan şäheriň, şäherçäniň, obanyň ady görkezilmelidir.

6. Gol çekilýän kagyzçalaryň nusgasyny Merkezi saýlaw topary tassyklaýar.

Ählihalk sala salşygynda gol çekilýän kagyzçalaryň blanklary Merkezi saýlaw topary tarapyndan taýýarlanylýar we teklipleri toparyň resmi ýüztutmasyna görä iki günün dowamynda onuň wekiline berilýär.

Ýerli sala salşykda gol çekilýän kagyzçalaryň blanklary etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary tarapyndan taýýarlanylýar we teklipleri toparyň resmi ýüztutmasyna görä iki günün dowamynda onuň wekiline berilýär.

7. Teklipleri toparyň gol ýygnamak bilen meşgullanan agzasy gol çekilip doldurylan kagyzçalary degişli saýlaw toparyna tabşyrýar. Bu topar baş günün dowamynda gol çekilýän kagyzçalardaky gollaryň hakykylygyny barlaýar hem-de barlagyň netijenasyny goşup, gol çekilýän kagyzçalary tabşyran teklipleri toparyň agzasyna yzyna gaýtaryp berýär.

Saýlaw topary gollaryň hakykylygynyň barlagyny degişli gulluklary we hünärmenleri çekmek bilen amala aşyrýar. Barlaga ähli berlen gollar ýa-da ol gollaryň tötänleýin saýlamak (bije atmak) arkaly seçilip alnan bölegi degişli bolup biler.

8. Eger gollaryň hakykylygynyň barlagynyň netijesinde ýygnaýan gollaryň iki göreriminden köpüsiniň hakyky däldegi ýüze çykarylsa, sala salşygy geçirmek meselesine seredilmeýär.

9. Şular hakyky däl gollar diýlip hasaplanylýar:

- galplaşdyrylan gollar (ýok şahslaryň adyndan çekilen gollar);
- bir adam tarapyndan birnäçe adamyň adyndan ýa-da bir adamyň başga bir adamyň adyndan çekilen gollar;
- saýlaw hukugy bolmadyk adamlaryň gollary;
- gol çekilýän kagyzçada hakyky däl maglumatlary görkezzen raýatlaryň gollary;
- raýatlaryň şu Kodeksde talap edilýän bir ýa-da birnäçe maglumatlarynyň bolmazlygynda çekilen gollar;
- degişli çäkde ýaşamaýan raýatlaryň gollary;
- gol çekilýän kagyzçadaky maglumatlary el bilen ýazmadyk ýa-da galam bilen ýazylan, şeýle-de gol çekilen wagty raýatlaryň özi tarapyndan çekilmedik gollar;
- teklipleri toparyň agzasy bolmadyk adam tarapyndan ýygnaýan ýa-da eger teklipleri toparyň agzasy tarapyndan gol çekilmedik ýa-da gollary ýygnamadyk başga bir agza tarapyndan gol çekilen gol çekilýän kagyzçadaky raýatlaryň ähli gollary.

10. Gollaryň barlagynyň geçirilmeginiň her bir ýagdaýy hakynda teklipleri topara habar berilmelidir. Gollaryň barlagy geçirilende teklipleri toparynyň agzalary gatnaşmaga hukuklydyrlar. Gol çekilýän kagyzçalardaky, ýöne gol çekilmeli kagyzçalar saýlaw toparyna berilmezinden öň teklipleri toparyň wekilleri tarapyndan

çykarylan (üsti çyzylan) gollar, eger bu olar tarapyndan ýörite bellense, barlanylmaga we hasaba alynmaga degişli däldir.

11. Şu maddada göz önünde tutulan talaplar berjaý edilmese, gol çekilýän kagyzçalar hakyky däl diýlip hasap edilýär.

12. Ählihalk sala salşygyny geçirmek hakyndaky mesele boýunça gollary ýygnamagyň umumy möhleti teklipleri toparynyň bellige alnan gününden başlap üç aýdan, ýerli sala salşygyny geçirmek meselesi boýunça möhlet bolsa - iki aýdan geçmeli däldir.

(2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2017 ý., № 4, 180-nji madda).

58-nji madda. Gol çekilen kagyzçalary we gollary ýygnamagyň netijeleri boýunça jemleýji teswirnamany ibermek

1. Ählihalk sala salşygynyň teklipleri topary kitapça görnüşinde tikilen we sahypalary belgilenip doldurylan gol çekilýän kagyzçalar jemläp bellige alnan gününden üç aýdan gijä galman Merkezi saýlaw toparyna berýär. Merkezi saýlaw topary gol çekilýän kagyzçalary kabul edende olary öz möhri bilen tassyklaýar we saýlawçylaryň gollaryny sanyny, kabul edilen senesini we wagtyny görkezmek bilen gol çekilýän kagyzçalaryň kabul edilendigi hakynda tassyknama berýär. Tassyknamada Merkezi saýlaw toparynyň we teklipleri toparyň wekille gol çekýärler.

Ýerli sala salşygynyň teklipleri topary sahypalary belgilenip doldurylan gol çekilýän kagyzçalary şu bölügiň birinji tesiminde bellenen tertipde bellige alnan gününden iki aýdan gijä galman degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparyna berýär.

2. Ählihalk sala salşygyny geçirmek hakyndaky teklipleri raýatlaryň gollaryny ýygnamagyň netijeleri boýunça Merkezi saýlaw toparynyň jemleýji teswirnamasy teklipleri topardan resminamalaryň alnan pursadyndan başlap on günün dowamynda Mejlise iberilýär.

Ýerli sala salşygyny geçirmek hakyndaky teklipleri raýatlaryň gollaryny ýygnamagyň netijeleri boýunça degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparynyň jemleýji teswirnamasy teklipleri topardan resminamalaryň alnan pursadyndan başlap on günün dowamynda degişli Geňeşe berilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

59-njy madda. Sala salşygy geçirmek hakynda kararlary kabul etmek

1. Degişli sala salşygy geçirmek hakyndaky meselä Mejlisiň, Geňeşiň maslahatlarynda seredilýär.

2. Mejlis, Geňeş degişli sala salşygy geçirmek hakyndaky teklipleri boýunça şu aşakdaky kararlaryň birini kabul edýär:

- sala salşygy geçirmek we ony üpjün etmek boýunça çäreler hakynda;
- sala salşygy geçirmezden kanuny ýa-da başga çözgüdi kabul etmegiň zerurlygy hakynda.

3. Mejlis, Geňeş teklipleri topar tarapyndan şu Kodeksiň düzgünleri bozulan mahalynda sala salşygy geçirmek hakyndaky teklibi ret etmäge haklydyrlar.

4. Ählihalk sala salşygyny geçirmek hakyndaky karar Mejlisiň deputatlarynyň umumy sanynyň azyndan üçden ikisi ses berse, ýerli sala salşyk boýunça karar bolsa – degişli Geňeşiň agzalarynyň bellenen sanynyň azyndan üçden ikisi ses berse, kabul edilýär.

5. Sala salşygyny geçirmek hakyndaky kararda ony saýlaw býulletenine goşmak üçin sala salşygyna goýlan meseläniň bellige alnan kesgitlemesi hem görkezilýär.

6. Sala salşygyny geçirmek hakyndaky karar, sese goýlan kanunyň ýa-da çözgüdiň taslamasynyň ýazgysy sala salşygy geçirmek hakynda karar kabul edilenden soň on günden gijä galman köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

60-njy madda. Sala salşygy geçirmegiň möhletleri

1. Ählihalk sala salşygy Mejlis tarapyndan ony bellemek hakyndaky kararyň kabul edilen pursadyndan başlap iki aýdan ir bolmadyk we dört aýdan giç bolmadyk möhletde, ýerli sala salşyk bolsa - degişli Geňeş tarapyndan karar kabul edilenden soň iki aýdan ir bolmadyk we üç aýdan giç bolmadyk möhletde geçirilýär.

2. Aýratyn halatlarda Mejlis, Geňeş sala salşygy geçirmegiň beýleki möhletlerini hem belläp biler.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

IX bölüm. Saýlawlaryň we sala salşyklaryň maglumat üpjünçiligi

61-nji madda. Saýlawçylaryň habarly edilmegi

1. Saýlawlaryň we sala salşygyň maglumat üpjünçiligi saýlawçylary habarly etmegi we wagyz işlerini öz içine alýar.

2. Saýlawçylary habarly etmegi şu Kodekse we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda saýlaw toparlary, döwlet häkimiýet edaralary, ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, köpçülikleýin habar beriş serişdeleri, ýuridik we fiziki şahslar amala aşyýarlar.

3. Köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde ýerleşdirilýän ýa-da beýleki usullar bilen ýaýradylýan habarlaýyn maglumatlaryň mazmuny dogruçyl, hakyky bolmalydyr, dalaşgärleriň deňligini bozmaly däldir, olarda haýsydyr bir dalaşgär ileri tutulmaly däldir.

Maglumatlarda dalaşgäri hödürlän syýasy partiýa, raýatlar topary görkezilmelidir.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň

62-nji madda. Wagyz işleriniň geçirilmegi

1. Saýlawlar, sala salşyk geçirilende syýasy partiýalara, jemgyýetçilik birleşiklerine, Türkmenistanyň raýatlaryna, dalaşgärlere, dalaşgärleriň ynanylan adamlaryna, teklipleri toparlara Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda wagyz işlerini erkin geçirmek üçün edilýär.

2. Syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, Türkmenistanyň raýatlarynyň, dalaşgärleriň, dalaşgärleriň ynanylan adamlarynyň, teklipleri toparlaryň kanun tarapyndan gadagan edilmedik görnüşlerde we usullarda saýlawçylary saýlawlara, sala salşyga işjeň gatnaşmaga ündeýän wagyz işlerini geçirmäge, dalaşgärleriň saýlawlaryň öň ýanyndaky maksatnamalaryny, olaryň syýasy, iş başarjaňlyk, şahsy sypatlaryny, sala salşygyna goýlan meseleleri öz mejlislerinde, ýygnaclarynda, köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde erkin we hemme taraplaýyn ara alyp maslahatlaşmaga hukuklary bardyr.

3. Saýlaw möwsümi döwründe amala aşyrylýan şu işler wagyz işleri hökmünde ykrar edilýär:

1) ol ýa-da beýleki dalaşgäre, sala salşygyna goýlan meselelere ses bermäge çagyryşlar;

2) dalaşgäri saýlamagyň, sala salşygyna goýulýan meseleleriň kabul edilmeginiň mümkin bolan netijelerini beýan etmek;

3) dalaşgärleriň haýsydyr biri, sala salşygyna goýlan meseleler barada hakyky maglumatly habarlary ýaýratmak.

4. Dalaşgärleriň, teklipleri toparlaryň deň derejede köpçülikleýin habar beriş serişdelerinden peýdalanyp bilmegi kepillendirilýär.

5. Saýlawlar, sala salşyk geçirilende wagyz işleri şu görnüşlerde amala aşyrylyp bilner:

1) köpçülikleýin habar beriş serişdeleri arkaly;

2) köpçülikleýin çäreleri (saýlawçylar bilen ýygnaclary we duşuşyklary, açyk çekişmeleri we ara alyp maslahatlaşmalary) geçirmek bilen;

3) wagyz maglumatlaryny çykarmak we ýaýratmak bilen;

4) kanun tarapyndan gadagan edilmedik beýleki görnüşlerde.

6. Dalaşgär, teklipleri topar köpçülikleýin habar beriş serişdeleri arkaly wagyz işlerini geçirmeginiň görnüşini we häsiýetini özbaşdak kesgitlemäge hukuklydyr.

7. Saýlawlar, sala salşyklar geçirilende wagyz işlerine gatnaşmaga, şol sanda islendik wagyz maglumatlaryny çykarmaga saýlaw toparlarynyň agzalarynyň, synçylaryň, kazylaryň, haýyr-sahawat guramalarynyň, dini guramalaryň agzalarynyň we wekilleriniň, hukuk goraýjy edaralarynyň işgärleriniň hukugy ýokdur, bu görkezilen şahslaryň dalaşgärler, şeýle hem dalaşgärleriň ynanylan adamlary hökmünde bellige alnan halatlary muňa girmeyär. Şeýle-de, wagyz işlerine on sekiz ýaşna ýetmedik raýatlaryň, daşary ýurt raýatlarynyň, daşary ýurt döwletleriniň we guramalarynyň, halkara guramalarynyň we halkara jemgyýetçilik hereketleriniň gatnaşmaklaryna ýol berilmeýär.

8. Döwlet häkimiýet edaralarynyň we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň gullugynda durýan şahslaryň özleriniň wezipe ýa-da gulluk borçlaryny ýerine ýetirýän halatlarynda wagyz işlerini geçirmäge, şeýle hem döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň serişdelerini wagyz işlerini geçirmek üçin peýdalanmaga hukugy ýokdur.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

63-nji madda. Wagyz işlerini geçirmegiň möhletleri

1. Wagyz işleri dalaşgäriň, sala salşygyna goýlan meseleleriň bellige alnan gününden başlanýar we saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek gününden bir gün ön bes edilýär.

2. Gaýtadan ses bermek geçirilende wagyz işleri gaýtadan ses bermegiň bellenilmegi baradaky karar kabul edilen pursadyndan täzeden başlanýar we gaýtadan ses bermegiň geçiriljek gününden bir gün ön bes edilýär.

3. Saýlaw toparlarynyň jaýlaryndan daşarda ýerleşdirilen wagyz metbugat maglumatlary (listowkalar, ündewsuratlar we beýlekiler) ses berilýän günü öňki ýerlerinde saklanylyp galdyrylýar.

64-nji madda. Telewideniýe we radio ýaýlymlarynda wagyz işleriniň geçirilmegi

1. Dalaşgärleriň, sala salşygynyň teklipleri toparlarynyň döwlet teleradio ýaýlymlarynda tölegsiz tertipde ýaýlym wagtynyň berilmegine hukuklary bardyr. Görkezilen ýaýlym wagty sagat 19-dan 23-e çenli aralykda berilmelidir, resmi habarlaryň gepleşikleriniň wagty muňa girmeyär.

2. Tölegsiz tertipde bölünip berilýän ýaýlym wagtynyň her günki möçberi bir sagatdan az bolmaly däldir. Görkezilen tölegsiz tertipdäki ýaýlym wagty dalaşgärleriň arasynda deň şertlerde paýlanylýar.

Dalaşgäriň özüne berlen tölegsiz tertipdäki ýaýlym wagtyny beýleki dalaşgärleriň tarapyna wagyz işlerini geçirmek üçin peýdalanmaga hukugy ýokdur.

3. Tölegsiz tertipde bölünip berilýän ýaýlym wagtynyň üçden bir böleginden az bolmadyk wagty dalaşgärleriň bilelikdäki çekişmeleri, «tegelek stollary» we beýleki şoňa meňzeş wagyz işlerini geçirmekleri üçin niýetlenilýär. Teleradio ýaýlymlarynda bilelikde guralýan wagyz işlerine dalaşgärleriň diňe özlери gatnaşyp bilerler. Bilelikde geçirilýän wagyz işlerine gatnaşmaktan ýüz döndermegi dalaşgäre tölegsiz tertipde berilýän ýaýlym wagtynyň möçberiniň artmagyna getirmeýär.

Eger-de dalaşgär esasly sebäplere görä bilelikde geçirilýän wagyz işlerine gatnaşyp bilmeýse, onda bilelikde geçirilýän wagyz işlerine gatnaşmadyk beýleki dalaşgärler bilen bir hatarda özüne degişli ýaýlym wagtyny peýdalanmagyny haýyş etmäge hukugy bardyr.

4. Dalaşgärleriň çykyşlaryny bölmek ýa-da olaryň çykyşyny haýsydyr bir teswirlemeler bilen ugrukdyrmak gadagandyr.

5. Teleradio ýaýlymlarynda wagyz işleriniň geçirilişiniň tertibi Merkezi saýlaw

topary tarapyndan Türkmenistanyň ygtyýarly döwlet edarasy bilen ylalaşylyp belenilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

65-nji madda. Köpçülikleýin habar beriş neşir serişdelerinde wagyz işleriniň geçirilmegi

1. Döwlet häkimiýet edaralary we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary tarapyndan resmi habarlary we maglumatlary, kadalaşdyryjy hukuk we beýleki namalary çap etmek üçin döredilen döwürleýin metbugat neşirlerinden beýleki neşirler dalaşgärler, sala salşygyň teklipleri toparlary tarapyndan hödürlenilýän maglumatlar üçin deň şertlerde tölegsiz tertipdäki çap meýdanyny bölüp bermelidir.

Ýöriteleşdirilen metbugat neşirleriniň (çagalar, tehniki, ylmy we beýlekiler) saýlaw möwsümüne doly gatnaşmazlyk şertlerinde, wagyz maglumatlarynyň nähilidigine garamazdan, olary çap etmekden ýüz dönderilmegine ýol berilýär.

2. Dalaşgärlere çap meýdançasyny beren döwürleýin metbugat neşirleri beýleki dalaşgärler üçin hem şol bir şertlerdäki çap meýdanyny bermäge borçludylar.

3. Köpçülikleýin habar beriş neşir serişdelerinde wagyz işleriniň geçirilişiniň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan Türkmenistanyň ygtyýarly döwlet edarasy bilen ylalaşylyp belenilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

66-njy madda. Köpçülikleýin çäreleri guramak arkaly wagyz işleriniň geçirilmegi

1. Dalaşgärleri hödürän syýasy partiýalar, raýatlaryň toparlary, sala salşygyň teklipleri toparlary dalaşgärleriň, sala salşygyň teklipleri toparlarynyň agzalarynyň saýlawçylar bilen duşuşyklaryny guraýarlar.

2. Dalaşgärler, sala salşygyň teklipleri toparlary saýlawçylar bilen duşuşyklary saýlawçylar üçin amatly görnüşde geçirýärler.

3. Duşuşyklaryň geçýän wagty hem-de ýeri hakynda saýlawçylara önünden habar berilýär.

4. Döwlet häkimiýetiniň ýerli edaralary we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary Türkmenistanyň kanunçylygynda belenen tertipde syýasy partiýalara, dalaşgärlere, teklipleri toparlara saýlawçylar bilen duşuşyklary guramak üçin zerur bolan jaýlary, enjamlary berýärler, bu çäreler geçirilýän wagtynda howpsuzlygy üpjün edýärler.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

67-nji madda. Wagyz maglumatlarynyň ýerleşdirilmegi

1. Ýerine ýetiriji häkimiýetiň ýerli edaralary we ýerli öz-özüňi dolandyryş

edarylary saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek günü bellenen gününden beýläk on günün dowamynda her bir saýlaw uýastogynyň çäginde wagyz maglumatlaryny ýerleşdirmek üçin ýörite ýerleri göz önünde tutmalydyrlar. Dalaşgärlere şolar ýaly maglumatlaryny ýerleşdirmek üçin deň şertler üpjün edilmelidir.

2. Wagyz maglumatlaryny ýadygärlikleriň, obeliskleriň we taryhy, medeni ýa-da binagärlik gymmatlygy bolan binalaryň ýüzünde, şeýle-de saýlaw toparlarynyň jaýlarynda, olaryň girelgelerinde we ses berilýän jaýlarda ýerleşdirmek gadagandyr.

(2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

68-nji madda. Wagyz işlerini geçirmek hukugyndan hyýanatçylykly peýdalanylmagyna ýol berilmezligi

1. Saýlaw toparlary wagyz işlerini geçirmegini bellenen tertibiniň berjaý edilişine gözegçilik edýärler.

2. Wagyz işleri geçirilende aşakdakylara ýol berilmeýär:

1) durmuşy, dini, jynsy, milli ýygrenji we duşmançylygy wagyz etmäge;

2) häkimiýeti eýelemäge, konstitusion gurluşy zorluk bilen üýtgetmäge we döwletiň bitewiligini bozmaga çagyryşlara;

3) wagyz işlerini geçirmek hukugyndan beýleki görnüşlerde hyýanatçylykly peýdalanmaga.

3. Dalaşgärlere, olaryň ýakyn garyndaşlaryna, dalaşgärleriň ynanylan adamlaryna, teklipleri toparlaryň agzalaryna saýlawlaryň bellenen pursadyndan saýlawçylara bermit bermek: olara pul serişdelerini tölemek, sowgatlary we beýleki maddy gymmatlyklary bermek, harytlary ýeňillikli bahalardan satmak, wagyz häsiýetli çap maglumatlaryndan başga islendik harytlary tölegsiz ýaýratmak, şeýle hem muzdsuz ýa-da ýeňillikli şertlerde haýsydyr bir hyzmatlary etmek gadagandyr.

4. Dalaşgärleriň, olaryň ýakyn garyndaşlarynyň, dalaşgärleriň ynanylan adamlarynyň, teklipleri toparlarynyň agzalarynyň saýlawlaryň, sala salşygyň bellenen pursadyndan saýlawlaryň, sala salşygyň netijeleriniň çap edilen pursadyna çenli haýyr-sahawat işi bilen meşgullanmaga hukuklary ýokdur.

5. Dalaşgärleriň at-abraýyna, mertebesine ýa-da işbaşarjaňlyk ukybyna görnetin ýalan maglumatlara esaslanýan we şek ýetirýän habarlaryň ýaýradylmagyna ýol berilmeýär.

Şeýle maglumatlaryň çap edilmegine ýol beren köpçülikleýin habar beriş serişdeleri dalaşgäriň talap etmegi boýunça hakykata laýyk gelmeýän ýa-da ony ýoýýan makalany ýa-da çykyşy ýalana çykarýan çykyşy bermelidir ýa-da oňa düşündiriş bermelidir. Ýalana çykarma ýa-da düşündiriş berme döwürleýin neşirlerde - indiki sanda ýörite rubrikada ýa-da jogap berilýän habaryň çap edilen sahypasynda edil şonuň ýaly harplarda çap edilýär, telewideniýede ýa-da radioda berlen çykyşlara ýalana çykarmalar ýa-da düşündirişler bolsa - ýalana çykarmanyň ýa-da düşündiriş bermäniň gelip gowşan gününden soň indiki sanysynda berilýär.

6. Şu maddanyň başinji böleginiň düzgünleriniň bozulan halatlarynda saýlaw toparlarynyň, saýlawçylaryň, teklipleri toparlarynyň, dalaşgärleriň, şeýle hem olaryň

ynanylan adamlarynyň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň kazyýete şikaýat etmäge hukuklary bardyr.

7. Dalaşgär, teklipleri topar şu Kodeksde bellenen talaplary bozan halatynda, dalaşgäri, teklipleri topar bellige alan saýlaw toparynyň oňa duýdurýş bermäge, dalaşgär, teklipleri topar tarapyndan ýokarda görkezilen talaplaryň birnäçe gezek gaýtadan bozulan halatynda bolsa, dalaşgäriň, teklipleri toparynyň bellige alynmagyny ýatarmaga hukugy bardyr.

X bölüm. Ses bermegiň we saýlawlaryň, sala salşygyň jemini jemlemegiň tertibi

69-njy madda. Ses bermegiň wagty we ýeri

1. Saýlawlaryň, sala salşygyň güni ses bermek sagat 7-den sagat 19-a çenli geçirilýär.

2. Uçastok saýlaw toparlary ses bermegiň wagty we ýeri barada saýlawçylara saýlawlaryň we sala salşygyň geçiriljek gününe çenli azyndan on bäş gün galanda habar berýär.

70-nji madda. Saýlaw býulleteni

1. Saýlawlarda saýlaw býulletene saýlaw okrugsy boýunça bellige alnan dalaşgärleriň hemmesi girizilip, onda her bir dalaşgäriň familiýasy (elipbiý tertibinde), ady, atasynyň ady, işleýän ýeri, eýeleýän wezipesi (käri) we ýaşaýan ýeri görkezilýär.

Ählihalk sala salşygynda saýlaw býulleteniniň ýazgysyny Merkezi saýlaw topary, ýerli sala salşykda bolsa - etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary sala salşygyň geçiriljek gününe çenli otuz günden gijä galman tassyklaýar.

Saýlaw býulleteninde sala salşyga goýlan meseläniň kesgitlemesi we ses berýän sala salşyga gatnaşyjynyň erk-isleginiň görnüşleri: sese goýluşyna baglylykda «tarapyna» ýa-da «garşysyna» görnüşleri belleniýär.

2. Saýlaw býulletenleri döwlet dilinde çap edilýär, şeýle hem olar degişli etrap, şäher saýlaw toparlarynyň haýyşnamasy esasynda saýlaw uçastogynyň saýlawçylarynyň köplüginin ulanýan dilinde hem çap edilip bilner.

Saýlaw býulletenleriniň jemi sany saýlawçylaryň sanawlaryna girizilen saýlawçylaryň sanyna deň bolmalydyr. Ätiýaçlyk üçin çap edilýän saýlaw býulletenleriniň sany býulletenleriň umumy sanynyň iki göteriminden köp bolmaly däldir.

3. Saýlaw býulletenleri saýlawlara, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli azyndan on gün galanda saýlaw uçastoklaryna getirilýär.

4. Saýlaw býulletenleri berk hasabatlylyga degişli resminamalardyr. Saýlaw býulletenlerini taýýarlamagyň, eltmegiň we olar boýunça hasabatlylygyň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan belleniýär.

5. Saýlaw býulletenlerine uçastok saýlaw toparynyň başlygy we kätibi gol çekýär hem-de uçastok saýlaw toparynyň möhrüni basýar.

6. Saýlaw toparlary saýlaw býulletenleriniň saklanylyşyna jogapkärçilik çekýärler.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky, 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2018 ý., № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda; № 2, ____-nji madda).

71-nji madda. Ses bermegi guramak

1. Ses bermek ýörite jaýlarda guralýar, olarda enjamlaşdyrylan kabinalaryň sany, saýlaw býulletenini doldurar ýaly ýazuw esbaplar (galamdan başgasy) ýeterlik bolmalydyr, saýlaw býulletenleriniň berilýän we saýlaw gutusynyň goýulýan ýerleri anyklanylmalydyr. Saýlaw gutusy goýulanda ses berýänler onuň ýanyna barýarka kabinalaryň üstünden hökman geçer ýaly, şeýle hem guty uçastok saýlaw toparynyň agzalaryna, synçylara görner ýaly edilip goýulýar.

2. Saýlawlar, sala salşygyň geçiriljek günü ses bermäge başlanylmazdan ön uçastok saýlaw toparynyň başlygy toparyň agzalarynyň gatnaşmagynda saýlaw gutusyny barlaýar we oňa möhür basýar.

3. Uçastok saýlaw topary ses bermegiň guralmagy, saýlawçylaryň öz erkini beýan etmeginiň gizlinliginiň üpjün edilmegi, jaýlaryň enjamlaşdyrylmagy we olarda zerur tertibiň saklanylmagy üçin jogapkärçilik çekýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

72-nji madda. Ses bermegi geçirmek

1. Her bir saýlawçynyň özi ses berýär, başga adamlaryň ýerine ses berilmegine ýol berilmeýär. Uçastok saýlaw topary saýlawça saýlaw býulletenini saýlawçylaryň sanawy esasynda pasportyny ýa-da şahsyýetini tassyklaýan başga resminamasyny görkezende berýär.

Saýlaw býulletenini alan saýlawçy saýlawçylaryň sanawynda gol çekýär.

2. Saýlawçy saýlaw býulletenini kabinada doldurýar. Saýlaw býulleteni doldurylanda kabinada ses berýänden başga adamlaryň bolmagy gadagandyr. Saýlaw býulletenini özbaşdak doldurmaga mümkinçiligi bolmadyk saýlawçynyň öz islegine görä, saýlaw toparynyň agzalaryndan, synçylardan, dalaşgärlerden, dalaşgärleriň ynanylan adamlaryndan, teklipleri toparyň agzalaryndan başga adamy kabina çagyrmaga hukugy bardyr.

3. Saýlawlarda saýlawçy dalaşgärleriň haýsysynyň tarapyna ses berýän bolsa, saýlaw býulleteninde şonuň familiýasynyň deňinde bellik edýär.

Sala salşygynda saýlawçy saýlaw býulleteninde görkezilen «tarapyna» ýa-da «garşysyna» jogaplardan biriniň bellenen ýerinde bellik edýär.

4. Saýlawçy doldurylan saýlaw býulletenini eplenlen görnüşde saýlaw gutusyna atýar.

5. Saýlawçynyň haýyşy boýunça zaýаланан saýlaw býulleteniniň deregine oňa

täze saýlaw býulleteni berlip bilner. Zaýalanan saýlaw býulletenleri hasaba alynmaga, ulanylmaz ýaly edilmäge we aýratyn saklanylmaga degişlidir.

6. Saýlawlar günü saýlaw uýastoklarynda ses bermegiň geçirilişi Merkezi saýlaw toparynyň internet-saýty arkaly halk köpçüligine görkezilip bilner.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky, 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky we 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda; № 2, ____-nji madda).

73-nji madda. Öňünden ses bermegiň tertibi

1. Saýlawlar, sala salşygyň günü öz ýaşayan ýerinde bolup bilmejek saýlawçy saýlaw uýastogunda öňünden ses bermäge hukuklydyr.

2. Öňünden ses bermek saýlawlara, sala salşygyň geçiriljek gününe çenli on gün galandan başlap saýlaw uýastogunda geçirilip bilner.

3. Ses bermek şu Kodeksde bellenen tertibe laýyklykda geçirilýär.

4. Öňünden ses bermek uýastok saýlaw toparynyň agzalarynyň azyndan ikisiniň gatnaşmagynda geçirilýär.

5. Doldurylan saýlaw býulleteni öňünden möhürlenlen saýlaw gutusyna atylýar.

74-nji madda. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegiň tertibi

1. Uýastok saýlaw topary şol saýlaw uýastogunda saýlawçylaryň sanawyna girizilen we ses berilýän jaýa sebäpli (saglyk ýagdaýy, maýyplygy boýunça) özbaşdak gelip bilmeýän saýlawçylaryň ses bermäge gatnaşmak mümkinçiligini üpjün etmäge borçludyr.

2. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek diňe saýlawlar, sala salşygyň günü we saýlawçynyň ýüztutmasy esasynda geçirilýär. Uýastok saýlaw topary gelen ýüztutmalary ýörite sanawda bellige alýar.

3. Ýüztutma sanawda bellige alnan mahalynda, olaryň gelip gowsan wagty, ses berilýän jaýdan daşarda ses bermäge isleg bildiren saýlawçynyň familiýasy, ady, atasynyň ady, ýaşayan ýeri, ýüztutmany kabul eden saýlaw toparynyň agzasynyň familiýasy, ady we atasynyň ady we goly görkezilýär. Eger ýüztutma başga adamlaryň üsti bilen iberilen bolsa, sanawda goşmaça şol adamyň familiýasy, ady, atasynyň ady we ýaşayan ýeri görkezilýär.

Saýlaw toparynyň agzalary saýlawçynyň ýanyna baranda dilden ýüztutma ýazmaça arza bilen tassyklanylýar.

Ýüztutmada saýlawçynyň ses berilýän jaýa gelip bilmeýändiginiň sebäbi görkezilmelidir.

4. Ýüztutmalar saýlawlaryň, sala salşygyň geçiriljek günü ses bermegiň wagtynyň tamamlanmazýandan alty sagatdan gijä galman berilmelidir.

5. Uýastok saýlaw topary saýlawçynyň ses berilýän jaýa özbaşdak gelip bilmeýänliginiň sebäbini esassyz diýip ykrar edip we şol esasyda saýlawça ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi geçirmekden ýüz dönderip biler. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi geçirmekden ýüz dönderilende bu barada uýastok saýlaw topary saýlawça tizden-tiz habar berýär.

6. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek uýastok saýlaw toparynyň azyndan iki agzasynyň gatnaşmagynda geçirilýär. Olaryň ýanynda ses bermek üçin öňünden möhürlenilen guty, ýüz tutan saýlawçy barada saýlawçylaryň umumy sanawyndan toparyň başlygy ýa-da kätibi tarapyndan tassyklanylýan göçürmesi, saýlaw býulletenleriniň zerur sany, ýazuw esbaplary bolmalydyr.

7. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek şu Kodeksde bellenen tertipde geçirilýär.

8. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi geçirýän uýastok saýlaw toparynyň agzalary saýlaw býulletenlerini diňe ýüztutmalary bellige alnan saýlawçylara bermäge hukuklydyrlar.

9. Ses berilýän jaýdan daşarda ses berýän saýlawçynyň ses berendigi barada saýlawçylaryň umumy sanawynda «jaýdan daşarda» diýen ýazgy bilen bellik edilýär.

10. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek barada ýüz tutan saýlawçy uýastok saýlaw toparynyň agzalary saýlaw uýastogyndan ugranyndan soň gelse, uýastok saýlaw toparynyň agzalary saýlaw uýastogyna dolanyp gelip, saýlawçynyň ses berilýän jaýdan daşarda ses bermändigini anyklanylýança uýastok saýlaw toparynyň saýlawça saýlaw býulletenini bermäge hukugy ýokdur.

75-nji madda. Saýlaw uýastogunda sesleri sanamak

1. Saýlaw gutularyny, şol sanda öňünden ses bermek, ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek üçin goýlan saýlaw gutularyny uýastok saýlaw toparynyň başlygy ses bermek tamamlandy diýip ygylan edeninden soň, şol saýlaw topary açýar. Ses bermek tamamlanmanka saýlaw gutularyny açmak gadagandyr. Saýlaw gutularynyň açylmagynyň öň ýanynda uýastok saýlaw topary peýdalanylmadyk saýlaw býulletenleriniň ählisini sanayar we ulanylmaz ýaly edýär.

2. Harby bölümlerde, uzak we barmasy kyn ýerlerde, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryş çäresi ulanylýan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde, Türkmenistanyň daşary ýurtlardaky diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda döredilen saýlaw uýastoklarynda sanawa girizilen saýlawçylaryň hemmesi ses beren mahalynda uýastok saýlaw topary ses bermek tamamlandy diýip ygylan edip we bellenen wagtdan ozal sesleri sanamaga girişip biler.

3. Saýlaw uýastogunda sesler her bir saýlaw okrugynda dalaşgärleriň her biri boýunça aýratynlykda sanalýar.

Sala salşygynda her bir mesele boýunça sesler aýratynlykda sanalýar.

4. Saýlawlarda uýastok saýlaw topary saýlawçylaryň sanawy esasynda saýlaw uýastogunda her bir okrug boýunça saýlawçylaryň umumy sanyny, şeýle hem saýlaw býulletenini alan saýlawçylaryň sanyny takyklaýar. Topar: saýlaw gutularyndaky saýlaw býulletenleriniň esasynda okrugda ses bermäge gatnaşan saýlawçylaryň umumy sanyny, şol sanda öňünden ses beren saýlawçylaryň we ses berilýän jaýdan daşarda ses beren saýlawçylaryň sanyny; dalaşgärleriň her biriniň tarapyna berlen sesleriň sanyny; hakyky däl diýlip ykrar edilen saýlaw býulletenleriniň sanyny; ulanylmaz ýaly edilen saýlaw býulletenleriniň sanyny takyklaýar.

5. Sala salşygynda uýastok saýlaw topary saýlawçylaryň sanawy esasynda

saýlaw uýastogynnda saýlawçylaryň umumy sanyny, şeýle hem saýlaw býulletenini alan saýlawçylaryň sanyny takyklaýar. Uýastok saýlaw topary gutulardaky saýlaw býulletenleriniň esasynda ses bermäge gatnaşan saýlawçylaryň umumy sanyny, şol sanda önünden ses beren saýlawçylaryň we ses berilýän jaýdan daşarda ses beren saýlawçylaryň sanyny; ses bermäge goýlan her bir mesele boýunça aýratynlykda «tarapyna» berlen sesleriň sanyny; «garşysyna» berlen sesleriň sanyny; hakyky däl diýlip ykrar edilen saýlaw býulletenleriniň sanyny; ulanylmaz ýaly edilen saýlaw býulletenleriniň sanyny takyklaýar.

6. Bellenilen nusgada bolmadyk ýa-da saýlaw býulleteninde birden köp dalaşgäriň familiýasynyň deňinde bellik edilen bolsa ýa-da hiç hili bellik edilmedik bolsa, şeýle hem saýlaw býulleteninde saýlawlar gününe çenli çykyp giden dalaşgärler üçin ses berlen ýa-da goşmaça familiýa ýazylan bolsa, onda ol saýlaw býulleteni hakyky däl diýlip hasap edilýär.

Sala salşykda saýlaw býulleteni bellenilen nusgada bolmasa, onda birden köp bellik edilen ýa-da onda hiç hili bellik edilmedik bolsa, ol saýlaw býulleteni hakyky däl diýlip hasap edilýär.

Saýlaw býulleteniniň hakykylygy barada dörän şübhe uýastok saýlaw topary tarapyndan sese goýmak arkaly çözülýär.

7. Sesleri sanamagyň netijesine uýastok saýlaw toparynyň mejlisinde seredilýär we saýlawlarda ol her saýlaw okrugsy, sala salşygynnda her saýlaw uýastogy boýunça düzülýän teswirnama girizilýär. Teswirnama uýastok saýlaw toparynyň başlygy, başlygynyň orunbasary, kätibi we agzalary gol çekýärler hem-de teswirnama toparyň başlygy ýa-da onuň orunbasary tarapyndan ygylan edilýär, soňra haýal edilmän ýokarda durýan degişli saýlaw toparyna iberilýär. Teswirnamanyň ýanyna uýastok saýlaw toparynyň agzalarynyň bar bolan aýratyn pikirleri, ses bermegiň barşynda ýa-da sesler sanalanda ýol berlen düzgün bozulmalar hakynda uýastok saýlaw toparyna gelip gowşan arzalar we şikaýatlar goşulýar.

Teswirnamanyň nusgasy saýlaw uýastogynyň jaýynda hemmeleriň tanyşmagy üçin goýulýar. Uýastok saýlaw toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylan nusgasyny dalaşgäriň ýa-da onuň ynanylan adamynyň, synçynyň, sala salşygyň teklipleri toparyň wekiliniň almaga hukugy bardyr.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, 5-nji madda).

76-njy madda. Saýlawlaryň, sala salşygyň jemini kesgitlemek

1. Saýlawlarda saýlaw okruglary (okrugy) boýunça saýlawlaryň jemini uýastok saýlaw toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda Merkezi saýlaw topary, welaýatyň, etrabyň, şäheriň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň, okrugyň saýlaw topary öz mejlisinde kesgitleýär.

Ählihalk sala salşygyň etrap, şäher boýunça jemlerini uýastok saýlaw toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda degişli etrabyň, şäheriň saýlaw topary öz mejlisinde kesgitleýär.

Ýerli sala salşygyň jemlerini uýastok saýlaw toparlarynyň teswirnamalarynyň

esasynda degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary öz mejlisinde kesgitleýär.

2. Saýlawlarda degişli saýlaw topary her saýlaw okrugy boýunça, sala salşygynda bolsa degişli dolandyryş-çäk boýunça saýlawlaryň, sala salşygyň netijesi hakynda teswirnama düzýär, oňa saýlaw toparynyň başlygy, başlygynyň orunbasary, kätibi we agzalary gol çekýärler.

Saýlaw topary teswirnama düzülen soň saýlawlaryň, sala salşygyň netijesini yglan edýär. Teswirnamanyň nusgalary saýlaw toparynyň jaýynda hemmelerin tanyşmagy üçin goýulýar. Saýlaw toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylýan nusgasyny dalaşgäriň ýa-da onuň ynanylan adamynyň, synçynyň, sala salşygyň teklipleri toparynyň wekiliniň almaga hukugy bardyr.

3. Saýlawlarda ses bermäge gatnaşan saýlawçylaryň sesleriniň ýarysyndan köpüsini alan dalaşgär saýlanylýan diýlip hasap edilýär.

Sala salşykda ses bermäge gatnaşan saýlawçylaryň ýarysyndan köpüsi sala salşyga goýlan meseläniň tarapyna ses berseler, ol kabul edilen diýlip hasap edilýär.

4. Welaýat saýlaw topary etraplaryň, şäherleriň saýlaw toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda welaýat boýunça saýlawlaryň, ähliahk sala salşygynyň jemini jemleýär we netijesi hakynda teswirnama düzýär. Welaýat saýlaw toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylýan nusgasyny dalaşgäriň ýa-da onuň ynanylan adamynyň, synçynyň, sala salşygyň teklipleri toparynyň agzasynyň almaga hukugy bardyr.

5. Merkezi saýlaw topary welaýat, etrap, şäher, okrug saýlaw toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda saýlawlardan, ähliahk sala salşygyndan soň ýedi günden gijä goýman Türkmenistan boýunça saýlawlaryň, ähliahk sala salşygynyň jemini jemleýär we teswirnama düzýär.

Teswirnama Merkezi saýlaw toparynyň başlygy, başlygyň orunbasary, kätibi we agzalary gol çekýärler. Teswirnama düzülen soň saýlawlaryň, ähliahk sala salşygynyň netijesi yglan edilýär we teswirnamanyň nusgasy Merkezi saýlaw toparynyň jaýynda hemmelerin tanyşmagy üçin goýulýar. Merkezi saýlaw toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylýan nusgasyny dalaşgäriň, ähliahk sala salşygynyň teklipleri toparynyň başlygynyň almaga hukugy bardyr.

6. Aýry-aýry saýlaw uçastoklary ýa-da okruglary boýunça saýlawlaryň, sala salşygyň barşynda ýa-da sesler sanalanda şu Kodeksiň düzgünleriniň bozulmalaryna ýol berlendigi üçin, eger olar saýlawlaryň, sala salşygyň jemlerine täsir eden bolsa, saýlawlar, ähliahk sala salşygy Merkezi saýlaw topary, ýerli sala salşygy bolsa etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary tarapyndan hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner. Düzgün bozulma hakynda şikayat syýasy partiýanyň, jemgyýetçilik birleşiginiň degişli edarasy, dalaşgär, sala salşygyň teklipleri topary tarapyndan saýlawlaryň yz ýanyndaky iki günden gijä galman berilýär. Merkezi saýlaw topary, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary şikayata üç günden gijä goýman seredýär.

(2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

77-nji madda. Saýlanylýanlary bellige almak

Değişli saýlaw topary saýlanylan Türkmenistanyň Prezidentini, Mejlisiň deputatlaryny, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalaryny bellige alýar.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

78-nji madda. Saýlawlaryň, sala salşygyň jemini yglan etmek

1. Değişli saýlaw topary saýlawlaryň, sala salşygyň jemini saýlawlaryň, sala salşygyň geçirilen gününden soň ýedi günden gijä goýman köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde resmi taýdan çap edýär.

2. Saýlawlaryň, sala salşygyň jemi baradaky habarda saýlawçylaryň sanawlaryna girizilen saýlawçylaryň umumy sany; ses bermäge gatnaşan saýlawçylaryň sany; her bir dalaşgäriň tarapyna berlen sesleriň sany; sala salşygynda ses bermäge goýlan her bir mesele boýunça aýratynlykda «tarapyna» berlen sesleriň sany; «garşysyna» berlen sesleriň sany; hakyky däl diýlip ykrar edilen saýlaw býulletenleriniň sany; saýlanylanlaryň familiýasy, ady, atasynyň ady, işleýän ýeri, wezipesi (käri) we ýaşayan ýeri, sala salşykda kabul edilen meseleler görkezilýär.

(2017-nji ýylyň 28-nji ýanwaryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2017 ý., № 1, 6-njy madda).

XI bölüm. Gaýtadan ses bermek. Gaýtadan saýlawlaryň geçirilmegi

79-njy madda. Gaýtadan ses bermek

1. Eger saýlaw okrugy boýunça üç we şondan hem köp dalaşgär sese goýlup, olaryň hiç biri hem saýlanylmadyk bolsa, değişli saýlaw topary has köp ses alan dalaşgärleriň ikisi boýunça okrugda umumy saýlawlardan soň iki hepdeden gijä goýman gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul edýär.

2. Ählihalk sala salşygy geçirilende onuň jemlerine täsir edip biljek düzgün bozulmalaryň bolan uçastoklarynda sala salşygyň geçirilen gününden soň iki hepdäniň dowamynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda ýa-da Türkmenistanyň çäginde iki aýyň dowamynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda Merkezi saýlaw topary karar kabul etmäge hukuklydyr.

Ýerli sala salşyk geçirilende onuň jemlerine täsir edip biljek düzgün bozulmalaryň bolan uçastoklarynda sala salşygyň geçirilen gününden soň iki hepdäniň dowamynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda ýa-da değişli çäkde bir aýyň dowamynda gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary karar kabul etmäge hukuklydyr.

Kabul edilen karar hakynda uçastok saýlaw toparlary değişli saýlawçylary habarly edýärler.

3. Gaýtadan ses bermek şu Kodekse laýyklykda geçirilýär.

4. Gaýtadan ses berlende ses bermäge gatnaşan saýlawçylaryň sesleriniň beýleki dalaşgäre seredende köp ses alan dalaşgär saýlanylan diýlip hasap edilýär.

5. Eger-de dalaşgärleriň biri dürli sebäplere görä çykyp giden halatynda galan dalaşgäre ses berilýär. Dalaşgär ses bermäge gatnaşan saýlawçylaryň sesleriniň ýarysyndan köpüsini alsa, ol saýlanylan diýlip hasap edilýär.

80-nji madda. Gaýtadan saýlawlaryň geçirilmegi

1. Eger saýlawlarda saýlaw okrugynda sese goýlan dalaşgärler ikiden köp bolmasa we olaryň hiç biri hem saýlanylmadyk bolsa ýa-da saýlawlar hakyky däl diýlip ykrar edilen bolsa ýa-da gaýtadan ses bermegi kimiň saýlanylandygyny kesgitlemäge mümkinçilik bermedik bolsa, umumy saýlawlardan soň üç hepdeden gijä goýman gaýtadan saýlawlary geçirmek bellenilýär.

Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň gaýtadan saýlawlary Mejlis tarapyndan bellenilýär.

Welaýat, etrap, şäher halk maslahatlarynyň agzalarynyň gaýtadan saýlawlary degişli welaýat, etrap, şäher saýlaw topary tarapyndan bellenilýär.

Geňeş agzalarynyň gaýtadan saýlawlary degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw toparlary tarapyndan bellenilýär.

2. Gaýtadan geçirilýän saýlawlar hakynda habar ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

3. Gaýtadan saýlawlary uçastok saýlaw toparlarynyň täze düzüminiň geçirmegi baradaky karara gelnip bilner.

4. Gaýtadan saýlawlar umumy saýlawlary geçirmek üçin düzülen saýlawçylaryň sanawlary esasynda geçirilýär.

5. Gaýtadan geçirilýän saýlawlar umumy saýlawlardan soň üç aý möhletden gijä goýman şu Kodekse laýyklykda geçirilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

XII bölüm. Ygtyýarlyklaryň ykrar edilmegi

81-nji madda. Türkmenistanyň saýlanylan Prezidentiniň wezipa girişmegi

Türkmenistanyň saýlanylan Prezidentiniň wezipa girişmeginiň tertibi «Türkmenistanyň Prezidenti hakynda» Türkmenistanyň Kanuny bilen kesgitlenilýär.

82-nji madda. Mejlisiň saýlanylan deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň saýlanylan agzalarynyň ygtyýarlyklarynyň ykrar edilmegi

Mejlisiň saýlanylan deputatlarynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň saýlanylan agzalarynyň ygtyýarlyklaryny ykrar etmek hakyndaky meselä degişlilikde Mejlisiň maslahatynda, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň mejlisinde seredilýär.

(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

XIII bölüm. Sala salşygyň jemleri boýunça çözügütler

83-nji madda. Sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözügütleriň güýje girmegi

1. Ählihalk sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözügütler resmi taýdan çap edilenden on gün soň güýje girýär.
2. Ýerli sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen karar ilatyň dykgatyna ýetirilen gününden güýje girýär.

84-nji madda. Sala salşygyň jemleri boýunça çözügütleriň hökmanylygy

1. Sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözügüt gutarnyklydyr. Ählihalk sala salşygyň çözügüdi Türkmenistanyň bütin çäginde hökmany güýje eýedir, ýerli sala salşygyň çözügüdi - degişli dolandyryş-çäk birliginiň çäginde hökmany güýje eýedir.
2. Sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözügütler diňe sala salşyk arkaly ýatyrylyp ýa-da üýtgedilip bilner.
(2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

XIV bölüm. Mejlisiň çykyp giden deputatynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň we Geňeşiň çykyp giden agzasynyň ýerine saýlawlaryň geçirilmegi

85-nji madda. Mejlisiň çykyp giden deputatynyň, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň çykyp giden agzasynyň ýerine saýlawlaryň geçirilmegi

Mejlisiň deputaty, welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzasy möhletinden öň çykyp giden halatynda degişli saýlaw okrugynda şu Kodekse laýyklykda täze saýlawlar geçirilýär.

Saýlawlary Mejlis şu Kodeksiň 4-nji maddasyna laýyklykda belleýär.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

XV bölüm. Saýlawlaryň möhletinden öň geçirilmegi. Dolandyryş-çäk bölünişiginiň üýtgemegi bilen saýlawlaryň geçirilmegi

(2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2023 ý., № 2, ____-nji madda).

86-njy madda. Saýlawlaryň möhletinden öň geçirilmegi

1. Eger Türkmenistanyň Prezidenti haýsydyr bir sebäbe görä öz borçlaryny

ýerine ýetirip bilmeýän bolsa, onda Mejlis Türkmenistanyň Konstitusiyasyna laýyklykda Türkmenistanyň Prezidentiniň saýlawlaryny onuň ygtyýarlyklarynyň Türkmenistanyň Prezidentiniň wezipesini wagtlaýyn ýerine ýetirijä geçen günü belleýär, saýlawlar bolsa ygtyýarlyklaryň geçen gününden altmyş günden gijä goýulman geçirilýär.

2. Türkmenistanyň Mejlisi möhletinden öň ýatyrylan halatynda Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlary Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan bellenilýär.

Welaýat, etrap, şäher halk maslahaty, Geňeş möhletinden öň ýatyrylan halatynda, olaryň agzalarynyň saýlawlary Mejlis tarapyndan bellenilýär.

3. Saýlawlar şu Kodekse laýyklykda geçirilýär.

(2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 16-njy martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 1, ___-nji madda).

87-nji madda. Dolandyryş-çäk bölünişiginiň üýtgemegi bilen baglylykda saýlawlaryň geçirilmegi

1. Eger-de dolandyryş-çäk bölünişiginiň üýtgemegi netijesinde welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň düzüm sany Türkmenistanyň kanunçylygynyň talaplaryna laýyk gelmezligi bilen baglylykda öz işini amala aşyryp bilmese, onda degişli halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalarynyň täze saýlawlary dolandyryş-çäk bölünişiginiň üýtgedilen gününden beýläk üç aýdan gijä goýman geçirilýär.

2. Welaýat, etrap, şäher halk maslahatynyň, Geňeşiň agzalarynyň saýlawlaryny Mejlis dolandyryş-çäk bölünişiginiň üýtgedilen gününden beýläk bir aýdan gijä goýman belleýär.

3. Saýlawlar şu Kodekse laýyklykda geçirilýär.

(2017-nji ýylyň 25-nji noýabryndaky, 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky we 2023-nji ýylyň 3-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2017 ý., № 4, 180-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda; 2023 ý., № 2, ___-nji madda).

XVI bölüm. Saýlawlaryň, sala salşyklaryň maliýeleşdirilmegi

88-nji madda. Saýlawlaryň, sala salşyklaryň maliýeleşdirilmegi

1. Saýlawlara, ähliahalk sala salşygyna taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň çykdaýlary Türkmenistanyň Döwlet býujetiniň serişdeleriniň hasabyna maliýeleşdirilýär.

Ýerli sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň çykdaýlary degişli Geňeşiň býujetiniň serişdeleriniň hasabyna maliýeleşdirilýär.

Saýlawlary, sala salşyklary maliýeleşdirmegiň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligi bilen ylalaşyp bellenilýär.

2. Saýlawlaryň, sala salşyklaryň döwlet häkimiýet edaralary we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralary, fiziki we ýuridik şahslary, şeýle hem daşary ýurt döwletleri,

daşary ýurt döwlet edaralary, guramalary we kärhanalary, beýleki daşary ýurt ýuridik şahslary, olaryň şahamçalary we wekillikleri, daşary ýurt raýatlary, halkara guramalary, gatnaşyjylary daşary ýurt fiziki we ýuridik şahslary bolup durýan Türkmenistanda hasaba alnan ýuridik şahslar tarapyndan hiç hili görnüşde maliýeleşdirilmegine ýol berilmeýär.

Türkmenistanyň saýlaw kanunçylygyny kämilleşdirmegiň maksatnamalaryny, habarlaýyn, bilim beriş, ylmy-barlag maksatnamalarynyň, saýlawlaryň tehniki taýýarlygynyň, saýlaw işlerine gatnaşyjylaryň hukuk medeniýetini ýokarlandyrmagyň maliýeleşdirilmegi saýlawlary, sala salşyklary maliýeleşdirmek diýlip hasap edilmeýär.

3. Türkmenistanyň Döwlet býujetiniň hem-de Geňeşiň býujetiniň serişdeleriniň hasabyna şu aşakdaky çykdajylar maliýeleşdirilýär:

1) çap önümlerini taýýarlamak we neşir işlerini amala aşyrmak;

2) saýlawlary, sala salşygy geçirmegi we saýlaw toparlarynyň işini üpjün etmek üçin zerur bolan enjamlary, beýleki maddy gymmatlyklary edinmek, getirmek we ýerleşdirmek;

3) saýlaw toparlary bilen aragatnaşygy (telefon, faksimil, poçta, elektron aragatnaşyklaryny), saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek bilen baglanyşykly ulag çykdajylaryny üpjün etmek;

4) saýlaw resminamalaryny getirmek, saklamak, ony arhiwe bermäge ýa-da ýok etmäge taýýarlamak;

5) saýlaw okruglarynyň we saýlaw uçastoklarynyň sanawlaryny, olaryň çäklerini, ýerleşýän ýerlerini, saýlaw toparlarynyň düzümini görkezmek bilen çap etmek;

6) dalaşgärlere, sala salşygyň teklipleri toparlaryna tölegsiz tertipdäki ýaýlym wagtyny, çap meýdanyny bermek;

7) köpçülikleýin habar berişi serişdelerinde saýlaw toparlarynyň habarlaryny çap etmek;

8) saýlawlar, sala salşygyň günü saýlaw toparlarynyň agzalary üçin nahar guramak (her bir agza gündelik harjy ölçeğinde);

9) saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek, şeýle hem saýlaw toparlarynyň işini üpjün etmek bilen baglanyşykly gaýry çykdajylar.

4. Saýlaw toparlary saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek üçin bölünip berlen serişdeleri çykdajylaryň tassyklanylan sanawyna laýyklykda harçlaýarlar. Ýokarda durýan saýlaw topary aşakda durýan saýlaw toparlarynyň çykdajylaryny merkezleşdirilen tertipde töläp biler.

5. Etrap, şäher saýlaw toparlary maliýe serişdeleriniň harçlanylyşy baradaky hasabaty saýlawlar, ähliahk sala salşygyň gününden soň bir aýdan gijä goýman welaýat saýlaw toparyna berýärler. Welaýat saýlaw toparlary maliýe serişdeleriniň harçlanylyşy baradaky hasabaty saýlawlar, ähliahk sala salşygyň gününden soň üç aýdan gijä goýman Merkezi saýlaw toparyna berýärler.

6. Merkezi saýlaw topary Türkmenistanyň Döwlet býujetinden saýlawlara, ähliahk sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek üçin bölünip berlen serişdeleriň saýlaw toparlary tarapyndan harçlanylyşy baradaky hasabaty Türkmenistanyň Ministrler Kabinetine hem-de Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligine

berýär.

Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň saýlaw topary Geňeşiň býujetinden ýerli sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek üçin bölünip berlen serişdeleriň saýlaw toparlary tarapyndan harçlanylyşy baradaky hasabaty degişli Geňeşe berýär.

7. Saýlaw toparlarynyň başlyklary bölünip berlen serişdelere ygtyýar edýärler we maliýe resminamalarynyň saýlaw toparlarynyň maliýe meseleleri boýunça kararlaryna laýyk gelmegi üçin jogapkärçilik çekýärler.

(2016-njy ýylyň 15-nji oktyabryndaky, 2018-nji ýylyň 9-njy iýunyndaky, 1-nji dekabryndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 145-nji madda; 2018 ý., № 2, 43-nji madda, № 4, 112-nji madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

89-njy madda. Saýlawlara, sala salşyklara taýýarlyk görmäge we geçirmäge bölünip berlen serişdeleriň harçlanyşyna gözegçilik

1. Türkmenistanyň Döwlet býujetinden, Geňeşiň býujetinden saýlaw toparlaryna bölünip berlen serişdeleriň maksatlaýyn harçlanylyşyna gözegçilik etmek üçin Merkezi saýlaw toparynyň, degişli Geňeşiň ýanynda ýedi agzadan köp bolmadyk düzümdä gözegçilik-derňew topary döredilýär.

Gözegçilik-derňew toparynyň guramaçylyk we iş tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan kesgitlenilýär.

2. Gözegçilik-derňew toparynyň düzümine Merkezi saýlaw toparynyň edarasynyň, degişli Geňeşiň, maliýe, hukuk goraýjy we beýleki döwlet edaralarynyň hünärmenleri çekilip bilner. Degişli edaralar hünärmenleri Merkezi saýlaw toparynyň, Geňeşiň ygtyýaryna olaryň talapnamasy boýunça iş sapary bilen ibermäge borçludylar.

3. Gözegçilik-derňew toparynyň işiniň guramaçylyk, hukuk we maddy-enjamlaýyn üpjünçiligi Merkezi saýlaw topary, degişli Geňeş tarapyndan amala aşyrylýar.

4. Gözegçilik-derňew topary Merkezi saýlaw toparynyň, degişli Geňeşiň karary boýunça:

1) saýlaw toparlarynyň hasabatlaryny barlaýar;

2) dalaşgärlerden, teklipleri toparlardan, saýlaw toparlaryndan, döwlet edaralaryndan, fiziki we ýuridik şahslardan öz ygtyýarlyklaryna degişli meseleler boýunça maglumatlary alýar. Gözegçilik-derňew toparynyň ýüztutmalaryna jogaplar we onuň soran maglumatlary üç gün möhletde, ses bermäge baş we şondan az gün galanynda we ses berilýän gün bolsa - haýal etmän berilýär;

3) saýlawlarda, sala salşykda wagyz işlerini geçirmegiň, saýlaw möwsümini geçirmek bilen gös-göni baglanyşykly bolan beýleki çäreleriň amala aşyrylmagynyň maliýeleşdirilmeginiň bellenen tertibiniň berjaý edilişine gözegçilik edýär;

4) saýlawlary, sala salşygy maliýeleşdirmekde ýol berlen maliýe düzgün bozulmalar barada resminamalary düzýär;

5) Merkezi saýlaw toparynyň, degişli Geňeşiň önünde dalaşgärlere, sala salşygyň teklipleri toparlaryna, fiziki we ýuridik şahslara olar tarapyndan saýlaw möwsümini maliýeleşdirmekde goýberilen düzgün bozulmalar üçin jogapkärçilik

çäresiniň ulanylmagy barada meseleleri goýýar;

6) bilermenleri barlaglary geçirmäge, netijenamalary we bilermenlik bahalaryny taýýarlamağa çekýär.

(2018-nji ýylyň 1-nji dekabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2018 ý., № 4, 112-nji madda).

XVII bölüm. Jemleýji düzgünler

90-njy madda. Saýlaw toparlarynyň kararlaryna we olaryň wezipeli adamlarynyň hereketlerine ýa-da (hereketsizligine) şikaýat etmek

1. Saýlaw toparlarynyň, olaryň wezipeli adamlarynyň raýatlaryň saýlaw hukugyny, şu Kodeksiň, Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň talaplaryny bozýan kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine) ýokarda durýan saýlaw toparyna şikaýat edilip bilner.

2. Şikaýat bilen saýlawçylar, dalaşgärler, olaryň ynanylan adamlary, synçylar, teklipleri toparlar, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri, şeýle hem saýlaw toparlary ýüz tutup bilerler. Şikaýat esaslandyrylan bolmalydyr we ol esaslanýlan subutnamalar bilen bilelikde berilmelidir.

Saýlaw toparynyň adyndan şikaýat saýlaw toparynyň karary esasynda berilýär, ol karar şikaýatyň ýanyna goşulýar.

3. Saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmegiň barşynda gelip gowşan şikaýatlar saýlaw toparlary tarapyndan şikaýatyň gelip gowşan pursadyndan beýläk üç gün möhletde, saýlawlaryň, sala salşygyň gününüň ön ýanyndaky günde ýa-da saýlawlar, sala salşygyň günü bolsa haýal edilmän seredilmäge degişlidir.

Eger-de saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmegiň barşynda gelip gowşan şikaýatlarda görkezilen maglumatlar goşmaça barlaglary talap edýän bolsa, olara bäs gün möhletden gijä goýman seredilýär.

4. Ses berlişiniň jemlerine ses berlişiniň jemleri jemlenilenden soň, üç günün dowamynda şikaýat edilip bilner.

Saýlawlaryň, sala salşygyň netijelerine saýlawlaryň, sala salşygyň netijeleri kesgitlenenden soň, üç günün dowamynda şikaýat edilip bilner.

5. Şikaýatlara seredilende gyzyklanýan taraplar, hereketine (hereketsizligine) şikaýat edilýän şahslar ýa-da olaryň wekilleri saýlaw toparynyň mejlisiniň geçýän günü we ýeri barada önünden habarly edilýär. Görkezilen şahslaryň seredilýän meseläniň hakyky ýagdaýy barada düşündiriş bermäge we subutnamalary görkezmäge hukugy bardyr. Ýokarda durýan saýlaw toparynyň aşakda durýan saýlaw toparynyň kararyny ýatyrmaga we şikaýatyň mazmuny boýunça karar kabul etmäge hukugy bardyr.

6. Şikaýat boýunça kabul edilen karar şikaýatçynyň dykgatyna ýetirilýär.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda – Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy madda).

91-nji madda. Döwlet häkimiýet edaralarynyň we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň we olaryň wezipeli adamlarynyň, saýlaw işine, sala salşyga

gatnaşyjalaryň kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine) kazyýete şikaýat etmek

1. Döwlet häkimiýet edaralarynyň we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň, beýleki edaralaryň, olaryň wezipeli adamlarynyň, saýlaw toparlarynyň, saýlaw işine, sala salşyga beýleki gatnaşyjalaryň raýatlaryň saýlaw hukuklaryny bozýan kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine), şeýle hem dalaşgärleriň, olaryň ynanylan adamlarynyň, teklipleri toparlaryň şu Kodeksiň talaplaryny bozýan hereketleri kazyýete şikaýat edilip bilner.

2. Kazyýetler öz işlerini (şol sanda, dynç günleri hem) şikaýatlara öz wagtynda seredilmegini üpjün edip biler ýaly tertipde guramaga borçludylar.

3. Şikaýatlar bilen saýlawçylar, dalaşgärler, dalaşgärleriň ynanylan adamlary, synçylar, teklipleri toparlar, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri, şeýle hem saýlaw toparlary ýüz tutup bilerler. Şikaýat esaslandyrylan bolmalydyr we ol esaslanýlýan subutnamalar bilen bilelikde berilmelidir.

Saýlaw toparynyň adyndan şikaýat saýlaw toparynyň karary esasynda berilýär, ol karar şikaýatyň ýanyna goşulýar.

4. Kazyýet tarapyndan şikaýata seretmek üçin kabul edilen we raýatyň ýa-da saýlaw işine, sala salşyga beýleki gatnaşyjalaryň saýlaw toparyna şoňa meňzeş şikaýat bilen ýüz tutan halatynda saýlaw topary şikaýata seretmegi kazyýetiň çözgüdi kanuny güýje girýänçä togtadýar. Kazyýet degişli saýlaw toparyny gelip gowşan şikaýat barada habarly edýär.

5. Saýlawlara, sala salşyga taýýarlyk görmegiň barşynda gelip gowşan şikaýatlar kazyýet tarapyndan şikaýatyň gelip gowşan pursadyndan beýläk üç gün möhletde, saýlawlaryň, sala salşygyň gününüň öň ýanyndaky günde ýa-da saýlawlar, sala salşygyň günü bolsa haýal edilmän seredilmäge degişlidir.

Eger-de saýlawlara, sala salşyga taýýarlygyň barşynda gelip gowşan şikaýatlarda görkezilen maglumatlar goşmaça barlaglary talap edýän bolsa, olara baş gün möhletden gijä goýman seredilýär.

6. Kazyýet mejlisiniň geçirilýän wagty we ýeri barada degişli tertipde habarly edilen şikaýat edijiniň, hereketlerine (hereketsizligine) şikaýat edilýän şahsyň, olaryň wekilleriniň, şeýle hem saýlaw toparlarynyň, teklipleri toparlarynyň, döwlet häkimiýet edaralarynyň, ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň wekilleriniň, beýleki gyzyklanýan şahslaryň kazyýete gelmezligi işiň seredilmegi we çözülmegi üçin päsgelçilik bolup durmaýar.

7. Ses berlişiniň jemlerine, ýokarda durýan degişli saýlaw topary ses berlişiniň jemleri boýunça şikaýata seredenden soň, üç günün dowamynda kazyýete şikaýat edilip bilner.

8. Kazyýet degişli saýlaw toparynyň kararyny şu Kodeksde, Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynda göz önünde tutulan halatlarda ýatyryp biler.

Saýlaw toparynyň karary kazyýet tarapyndan ýatyrylan bolsa, onda kazyýetiň çözgüdi esasynda täze karary şol mesele boýunça karary ýatyrylan saýlaw topary ýa-da ýokarda durýan saýlaw topary kabul etmäge borçludyr.

9. Merkezi saýlaw toparynyň, onuň wezipeli adamlarynyň kararlaryna we (ýa-

da) hereketlerine (hereketsizligine) Türkmenistanyň Ýokary kazyýetine şikaýat edilip bilner.

10. Şikaýat boýunça kazyýetiň kabul eden çözgüdi şikaýatçynyň dykgatyna ýetirilýär.

(2014-nji ýylyň 16-njy awgustyndaky we 2020-nji ýylyň 24-nji oktyabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýasynda -Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2014 ý., № 3, 116-njy madda; 2020 ý., № 4, 88-nji madda).

92-nji madda. Raýatlaryň saýlaw hukuklarynyň bozulandygy üçin jogapkärçilik

Şu adamlar raýatlaryň saýlaw hukuklarynyň bozulmagy üçin Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda jogapkärçilik çekýärler:

1) zorluk ulanmak, aldaw, haýbat atmak, galplaşdyrmak ýoly bilen ýa-da başga usullar arkaly Türkmenistanyň raýatynyň saýlaw hukugyny erkin amala aşyrmagyna päsgel berýänler ýa-da ses bermegiň gizlinligini bozýanlar ýa-da raýatlaryň saýlawçylaryň sanawlary bilen tanyşmaga bolan hukugyny bozýanlar ýa-da saýlawçylara bermit bermäge gatnaşýanlar;

2) özüniň wezipe ýa-da gulluk ýagdaýynyň artykmaçlygyny peýdalanýanlar ýa-da saýlawlary, sala salşygy maliýeleşdirmegiň kadalaryny bozýanlar, şol sanda öz üstlerine ýüklenilen borçlaryň tersine gitmek bilen, saýlaw toparlaryna serişdeleriň geçirilmegini bökdeýänler ýa-da raýatlara olara başga şahslara ses bermäge mümkinçilik bermek maksady bilen saýlaw býulletenleri berenler ýa-da saýlaw resminamalarynyň galplaşdyrylmagyny amala aşyranlar, görnetin ýalan resminamalary düzenler we berenler, sesleri görnetin nädogry sanamagy ýa-da ses bermegiň jemlerini görnetin nädogry takykklamagy, saýlawlaryň, sala salşygyň netijelerini kesgitlemegi görnetin nädogry amala aşyranlar, ses bermegiň jemleri, saýlawlaryň, sala salşygyň netijeleri baradaky maglumatlary bermedikler ýa-da çap etmedikler;

3) dalaşgärler, teklipleri toparlaryň agzalary hakynda görnetin ýalan maglumatlary ýaýradýanlar ýa-da dalaşgärleriň, teklipleri toparlaryň agzalarynyň, olaryň ýakyn garyndaşlarynyň we ynanylan adamlarynyň at-abraýyna we mertebesine şek ýetirýän beýleki hereketleri amala aşyranlar ýa-da saýlawçylaryň, dalaşgärleriň, olaryň ynanylan adamlarynyň, saýlaw toparlarynyň, sala salşygyň teklipleri toparlarynyň agzalarynyň, synçylaryň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň hukuklaryny bozýanlar;

4) saýlaw uçastoklarynda raýatlaryň saýlaw hukuklarynyň amala aşyrylmagyna päsgel berýänler ýa-da wagyz işlerini geçirmegiň kadalaryny bozýanlar, şol sanda saýlawlar, sala salşygyň günü wagyz işlerini alyp barýanlar ýa-da saýlaw toparlarynyň öz wezipelerini ýerine ýetirmekleri bilen baglanyşykly işine päsgel berýänler ýa-da bikanun goşulýanlar ýa-da saýlaw býulletenlerini ses berilýän jaýdan bikanun çykarýanlar.